

BOUWHISTORISCHE QUICKSCAN

BOERDERIJ GIJBELANDSEDIJK 7

TE BRANDWIJK

Bureau *Helsdingen* MONUMENTEN
BOERDERIJEN
BOUWHISTORIE

Colofon

Opdrachtgever:

Uitgevoerd door:

Bureau Helsdingen te Vianen
Helsdingse Voorweg 2
4133 ND Vianen advies@bureauhelsdingen.nl
www.bureauhelsdingen.nl

Bureau Helsdingen is een onderzoeks- en adviesbureau op het gebied van Monumenten en Bouwhistorie.

Tekst en samenstelling:

Status: Definitief
Datum: 25 okt 2021

Inhoud

1	INLEIDING	4
2	OMGEVINGSGESCHIEDENIS	8
2.1	Gijbeland	8
2.2	Cultuurhistorische waardering	9
3	TYOLOGIE BOERDERIJEN IN DE ALBLASSERWAARD	11
3.1	Kruk- en dwarshuisboerderijen	11
4	BOUWGESCHIEDENIS	12
5	BESCHRIJVING	17
5.1	Hoofdopzet	17
5.2	Exterieur	18
5.3	Interieur	34
5.4	Bijgebouwen	38
6	WAARDESTELLING	47
6.1	Uitleg waardenstelling	47
6.2	Waardestelling weergegeven in plattegronden	50
7	SAMENVATTING EN AANBEVELINGEN	52
8	BRONNEN	53

1 INLEIDING

Aanleiding

In deze bouwhistorische quickscan wordt de cultuurhistorische waarde van Gijbelandsedijk 7 te Brandwijk en het bijbehorende erf met bijgebouwen beschreven en gewaardeerd. Aanleiding voor dit rapport is het verzoek van de ontwikkelaar. Het pand bestaat uit twee aparte adressen en één van de eigenaars heeft het plan om de boerderij verder te splitsen met toevoeging van een derde woning en het erf aan te passen. Voorwaarde van de monumentencommissie is een bouwhistorisch onderzoek. Het onderzoek moet basis zijn en inzicht geven hoe de boerderij in elkaar steekt, wat logische plekken zijn om de boerderij te splitsen en geeft de historische waarde van de achterste aanbouw aan en of het wenselijk is om dit volume te slopen. Tevens is een waardestelling van het erf gewenst waaruit blijkt welke bijgebouwen waardevol zijn, met in de bijlage advies over aanpassingen aan het erf en aan het hoofdgebouw en bijgebouwen op basis van dit cultuurhistorisch onderzoek.

Leeswijzer

Dit rapport is als volgt opgebouwd. Na de projectgegevens wordt in hoofdstuk drie de omgevingsgeschiedenis van de boerderij besproken. Deze geschiedenis maakt de verschijningsvorm en de locatie van het pand inzichtelijk. In het vierde hoofdstuk wordt de bouwgeschiedenis van het pand en het bijbehorende erf besproken. In het vijfde hoofdstuk volgt de beschrijving van het exterieur en het interieur van de boerderij, ondersteund met foto's. De materialisering van het pand, de unieke kenmerken en de zichtbare bouwsporen worden per onderdeel genoemd en waar mogelijk gedateerd. Ook het erf en de bijgebouwen op het erf worden beschreven. In hoofdstuk zes volgt ten slotte de waardenstelling waarin de verschillende onderdelen van de boerderij en het erf worden gewaardeerd. Het rapport sluit af met een samenvatting en aanbevelingen voor nader onderzoek.

Uitvoering

Bureau Helsdingen is een adviesbureau voor monumenten en bouwhistorie, gespecialiseerd in boerderijen. Zij voert dit onderzoek uit in de vorm van een bouwhistorische quickscan met waardenstelling, waarbij geen destructief onderzoek wordt gedaan. De opbouw en de reikwijdte van bouwhistorische rapporten zijn beschreven in de brochure 'Richtlijnen bouwhistorisch onderzoek'.¹

---

¹ *Richtlijnen voor bouwhistorisch onderzoek*, gezamenlijke uitgave van o.a. de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, de Stichting Bouw-historie en de Rijksgebouwendienst (Den Haag, 2009). Te raadplegen via: <http://cultureelerfgoed.nl/publicaties/richtlijnen-bouw-historisch-onderzoek>.

PROJECTGEGEVENS

Opdrachtgever

:

Eigenaar

:

Objectgegevens

Adres : Gijbelandsedijk 7
2974 VC Brandwijk
Gemeente : Molenlanden
Kadastraal adres : BRANDWIJK D 316
Ligging : Aan een boerderijlint, buiten de bebouwde kom
Status : Gemeentelijk monument
Oorspronkelijke bestemming : Agrarisch
Huidige bestemming : Wonen
Bouwjaar : Vermoedelijk 18^e eeuw
Bouwstijl : Traditioneel-ambachtelijk

Actuele kaartgegevens/ situering

De topografische ligging van het pand ten noorden van de Graafstroom.

Afbeelding: topotijdreis.nl

Detail van de bovenstaande foto.

Afbeelding: topotijdreis.nl

Het kadastrale perceel van Gijbelandsedijk 7 (316). De boerderij wordt in tweeën bewoond. Perceel 314 behoort bij Gijbelandsedijk 8.

Afbeelding: kadastralekaart.nl

2 OMGEVINGSGESCHIEDENIS

2.1 Gijbeland

Gijbeland is een buurtschap gelegen in het midden van de Alblasserwaard; een door de Lek, de Merwede, de Noord, de Linge en de Zouwendijk/ Bazeldijk omsloten veengebied. Door het gebied stromen enkele veenviertjes, zoals de Giessen, de Alblas en de gegraven Graafstroom. De Alblasserwaard is continu bewoond geweest sinds de ontginning van het Hollands-Utrecht laagveengebied tussen de elfde en de dertiende eeuw.² De naam Gijbeland is afkomstig van *Ghibenland*: het polderland van Gijsbrecht.³ De eerste vermelding van Gijbeland is gevonden in een oorkonde uit 1277 waarin graaf Floris V van Holland met de heren in de Alblasserwaard overeenkomt om de Zouwendijk aan te leggen om wateroverlast vanuit het oosten tegen te gaan. Hendrik van de Lek, ambachtsheer van de Lek, Brandwijk en Gijbeland, was één van de ondertekenaars.⁴

De ontginning van het gebied begon in de elfde eeuw in eerste instantie vanaf de oeverwallen van de Merwede en langs de mondingen van de Alblas en de Giessen. Vanaf daar trok men het veen in. Series van sloten werden lijnrecht op de ontginningsassen gegraven. Bewoning vond plaats op de koppen van de kavels, het gebied achter de boerderij was bestemd voor landbouw. Op deze wijze ontstonden langs de rivieroever boerderijlinten. Vanaf de twaalfde eeuw ontstonden er ook boerderijlinten in het binnengebied van de Alblasserwaard, zoals aan de Brandwijksedijk en, langs de Graafstroom, aan de Gijbelandsedijk op de kop van de Gijbelandsche polder.⁵

De omgeving van Gijbelandsedijk 7 op de Topografisch-Militaire Kaart uit 1850. De boerderij was toentertijd al gebouwd, maar is door het gebrek aan detaillering niet herkenbaar op deze kaart. De grootste verandering in het landschap is het ontstaan van de dorpskernen Gijbeland / Molenaarsgraaf en Bleskensgraaf.

Bron: topotijdreis.nl

De inwoners van de Binnenwaard, waar Gijbeland onderdeel van uitmaakte, leefden in de middeleeuwen van de akkerbouw en, in mindere mate, de veeteelt. Nadat het gebied echter te nat werd voor akkerbouw door het dalen van de bodem, verschoof het accent naar veeteelt in combinatie met het verbouwen van de handelsgewassen vlas, hop, rapen en hennep. De hennep werd gebruikt voor het maken van touw en zeildoek ten behoeve

van de zeilvaart. De boeren in de Alblasserwaard verkochten hun handelsproducten voornamelijk in Dordrecht. De Graafstroom en de Alblas, in het verlengde van de Graafstroom, vormden de belangrijke transportverbinding van de Binnenwaard naar Dordrecht.⁶ Na de opkomst van de stoomvaart halverwege de negentiende eeuw viel de vraag naar hennep weg. Boeren gingen zich concentreren op grootschaligere veeteelt en hooibouw. Daarbij hoorde, met name bij de grotere boeren, het maken van kaas en de varkenshouderij.⁷ De varkens werden gevoerd met wei: een afvalproduct van kaas dat voor varkens een waardevolle voedingsstof is. Ook werden de inkomsten van boeren aangevuld uit eendenkooien en de visvangst.⁸ De dijken en sloten in het gebied werden onderhouden door seizoensarbeiders.⁹

Kaart van de Gijbelandsedijk (gele lijn) in 1900, ten noorden van de Graafstroom. Gijbeland en Brandwijk zijn verbonden via de Kerkweg, een weg die dwars door de polder loopt. Met blauw is de locatie van de boerderij Gijbelandsedijk 7 aangegeven (kader links) en de Eben-Haëzerkerk uit 1897 (kader rechts). Afbeelding: www.topotijdreis.nl

Ondanks de stichting van de gereformeerde kerk *Eben-Haëzer* in 1897 heeft Gijbeland zich nooit tot een volledig dorp ontwikkeld en is het altijd bij het naastgelegen Brandwijk blijven horen.¹⁰ Tot in de twintigste eeuw bestond Gijbeland uit slechts één boerderijlint: de Gijbelandsedijk. In de loop van de twintigste eeuw is door woningbouw de bebouwing aan de Gijbelandsedijk dichter geworden en ontstond in de jaren '60 een kleine kern aan de Kerkweg naar Brandwijk.¹¹ De kern van Gijbeland is vastgegroeid aan die van Molenaarsgraaf, de Graafstroom is de enige scheiding tussen beide nederzettingen.

2.2 Cultuurhistorische waardering

De boerderij staat als object niet op zichzelf, maar is een onderdeel van een groter historisch en ruimtelijk geheel, met tal van relaties in de tijd en de ruimte. Cultuurhistorie wordt gezien als het totaal van archeologie, (historisch) landschap en bebouwingsstructuren.

Archeologie

De boerderij is gelegen aan de Graafstroom, in een komafzetting met veen. De boerderij staat op een woonheuvel met occupatie vanaf de middeleeuwen. Ter plaatse van de woonheuvel is redelijke tot hoge trefkans op archeologische sporen, op de rest van het erf is dit grotendeels niet het geval, behalve in het uiterste

noordnoordoosten van het perceel. Hier zijn buffer stroomgordels en geulafzettingen van de formatie van Ech-
teld op drie tot dieper dan vijf meter diepte. Dit is een archeologisch waardevolle zone en hier geldt een hoge
verwachtingswaarde.¹²

Landschappelijk

De boerderij ligt in een veenontginning van hoge waarde uit de twaalfde eeuw, aan de gave poldergrens van
hoge waarde tussen de polders Gijbeland en Molenaarsgraaf, aan de Graafstroom, een gave hoofdwetering van
zeer hoge waarde.¹³

Voor de boerderij staat een solitaire gewone plataan, die is opgenomen in het landelijk register van monumentale
bomen.¹⁴

Nederzetting / monumentaal

De boerderij maakt onderdeel uit van een polderlint van zeer hoge waarde van vóór 1850. De relatie van het
lint met het achterliggende landschap is van zeer hoge waarde.¹⁵

De boerderij is in 2007 aangewezen als gemeentelijk monument.¹⁶ De omschrijving in de inventarisatie
van de voormalige gemeente Graafstroom is als volgt:

*Omschrijving: Boerderij op T-vormige plattegrond, bestaande uit een 2-laags voorhuis, en een 1-laags bedrijfsgedeelte
(stal met hooizolder en dwarsdeel).*

*Gevels: Gevels, opgetrokken uit IJsselsteentjes in kruisverband, deels in hout. Stenen delen bevatten gepleisterde
plint. Voorhuis: symmetrische voorgevel met 5 vensters op de begane grond (met luiken), 3 op de verdieping. Strekken in rode
baksteen boven de vensters. Vlechtwerk in kopgevel. Rechter zijgevel: recent venster op de begane grond, wielvenster met omlijsting
in rode baksteen op de verdieping. Linker zijgevel: 1 venster op de begane grond, 1 op de verdieping, en een wielvenster op de zolder.
Alle gevels van het voorhuis bezitten muurankers. Het stalgedeelte is deels gepotdekseld. Linker zijgevel springt gedeeltelijk uit en
is deels verbouwd. Stenen deel bevat voordeur en drie vensters. Deel gevel loopt door in dakkapel met zolderluik. In het bedrijfsgedeelte
houten wanden: houten deuren en vensters. Rechter zijgevel: vensters en deuren. Achterzijde: houten aanbouw met lessenaarsdak.*

Origineel voegwerk: Ja, glad licht verdiept.

*Vensters / deuren: Houten H-schuifvensters met 2-ruits bovenlichten. Rondvensters. Vensters in zijgevels, voordeur. Houten
stalvensters in stalgedeelte.*

*Originele kozijnen: Deels originele H-schuifvensters met 2-ruits bovenlichten. Origineel en vernieuwd houten rondvenster.
Nieuwe vensters. Nieuwe voordeur.*

Dak: Deels riet (zadeldak voorhuis en deel zadeldak van bedrijfsgedeelte) en deels golfplaat (bedrijfsgedeelte).

Groenaanleg: 4 Leilinden en oude plataan voor het huis.

*Bijzonderheden: Gevelsteen: 'DE EERSTE STEEN VAN DIT GEBOUW GELEGD DOOR J. TUKKER
J.C. ZOON DEN 15 FEBRUARI 1859'. Voorhuis is later voor het bedrijfsgedeelte geplaatst. Enige vernieuwingen
(linker zijgevel). Dak deels vervangen door golfplaten. Enkele schuurtjes van recenter datum naast pand.*

Motivatie: Fraaie 2-laagse bouwmassa. Karakteristieke vorm, originele details.

Bouwjaar: Voorhuis: 1859.

Score: 8.¹⁷

¹² https://pzh.b3p.nl/viewer/app/Cultuur_historische_atlas_kaartlaag_1a_en_1b, 'Archeologie kenmerken', 'Archeologie waarden',
geraadpleegd op 04-05-2021.

¹³ https://pzh.b3p.nl/viewer/app/Cultuur_historische_atlas_kaartlaag_2a_en_2b, 'Landschap kenmerken', 'Landschap waarden',
geraadpleegd op 04-05-2021.

¹⁴ <https://rce.webgispublisher.nl/Viewer.aspx?map=groen%5Ferfgoed>, geraadpleegd 04-05-2021.

¹⁵ https://pzh.b3p.nl/viewer/app/Cultuur_historische_atlas_kaartlaag_3a_en_3b, 'Nederzettingen kenmerken', 'Nederzettingen
waarden', geraadpleegd op 04-05-2021.

¹⁶ [https://www.molenlanden.nl/sites/default/files/2021-04/2021%20Monumentenregister%20def.%20maat%20-%20Molenlan-
den%20%28openbaar%29.pdf](https://www.molenlanden.nl/sites/default/files/2021-04/2021%20Monumentenregister%20def.%20maat%20-%20Molenlan- den%20%28openbaar%29.pdf), geraadpleegd op 04-05-2021.

¹⁷ Drs. N. Wennekes, *Inventarisatie waardevolle objecten; Gemeente Graafstroom. Deel 1: Selectie.* (Rotterdam: Dorp, Stad & Land, 2006),
65-6.

3 TYPOLOGIE BOERDERIJEN IN DE ALBLASSERWAARD

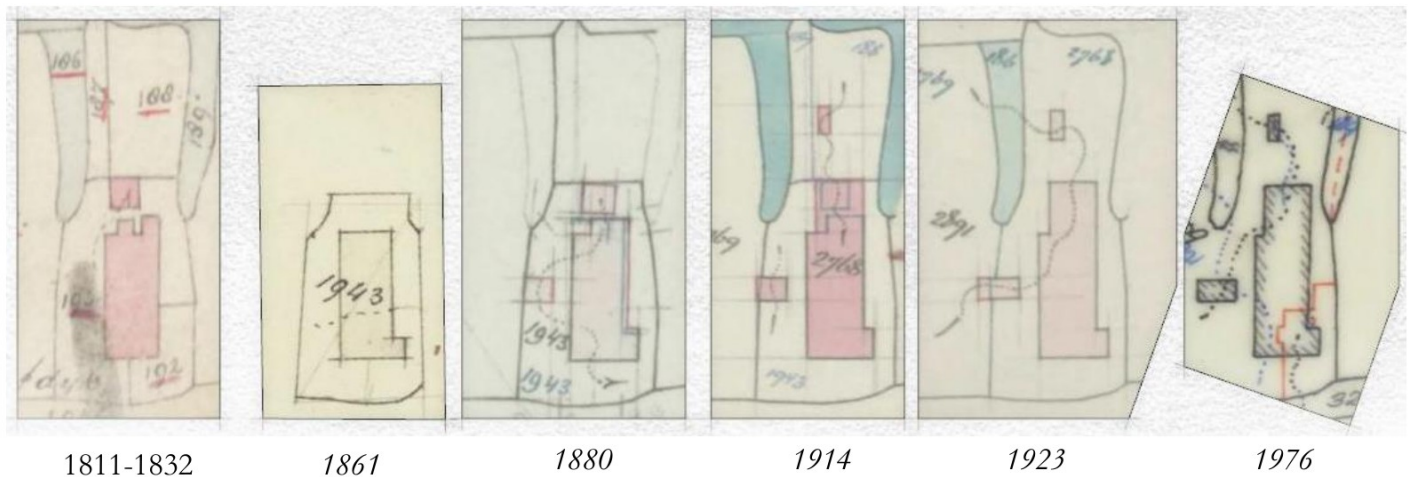
3.1 *Kruk- en dwarshuisboerderijen*

In de Alblasserwaard komen verschillende varianten voor op de hallenhuisboerderij. Eén variant is de boerderij waarvan het voorhuis aan één zijde is uitgebouwd: de L-vormige of krukhuisboerderij. Deze variant van de hallenhuisboerderij kwam veel voor in de Alblasserwaard. In het uitgebouwde deel werden in principe de kelder en de opkamer ondergebracht. Dit type boerderij was vermoedelijk voortgekomen uit de behoefte aan een grotere kelder voor de opslag van zuivelproducten. Met de opkamer boven de kelder verkreeg men extra woonruimte. Dit type boerderij kwam vanaf het begin van de zeventiende eeuw voor in de Alblasserwaard. De L-vormige boerderij kon zowel in één keer zijn gebouwd, als in twee fasen waarbij het onderkelderde deel werd aangebouwd.¹⁸

Een variant op de hallenhuisboerderij die minder vaak voorkomt in de regio is de boerderij waarvan het woongedeelte dwars op het bedrijfs gedeelte is geplaatst: de T- of dwarshuisboerderij. Het dwarse voorhuis is voorzien van een zadeldak of schilddak, de nokken van het woongedeelte en het bedrijfs gedeelte staan hierbij haaks op elkaar. Vrijwel alle boerderij van dit type in de Alblasserwaard hadden een midden-gang. Hierdoor kwam de middenkamer, zoals deze gebruikelijk is bij een hallenhuis- of krukhuisboerderij, te vervallen. Het bedrijfs gedeelte van de dwarshuisboerderij (net als de krukhuisboerderij) verschilde in opzet niet van het bedrijfs gedeelte van de hierboven beschreven hallenhuisboerderij.¹⁹ T-huisboerderijen komen minder vaak voor in de Alblasserwaard dan het rechthoekige hallenhuis of de krukhuisboerderijen. Wel komen ze voor in gehele regio, met een concentratie van dwarshuisboerderijen onder andere langs de Lek in Streefkerk. De vroegste voorbeelden van T-huisboerderijen lijken uit de zeventiende eeuw te dateren.²⁰

4 BOUWGESCHIEDENIS

Tijdens de bouwhistorische inspectie bleek dat er binnen de huidige constructie meerdere oudere constructies opgenomen zijn. Dit verantwoordde een kadastraal archiefonderzoek waaraan de bouwfasen in dit rapport gekoppeld kunnen worden. In Figuur 4 staan de belangrijkste hulpkaarten bijgesloten die uit dit onderzoek naar voren kwamen en gekoppeld kunnen worden aan bouwdelen aan het huidige gebouw.

Figuur 1 (Bron: hulpkaarten uit het archief van het kadaster op onderlinge schaal) Jaartallen van de dienstjaarveldwerken kunnen enigszins afwijken van de exacte bouwdata.

Aan de hand van het kadastraal vooronderzoek, vergunningstekeningen, literatuur en kennis van de bouwtradities gecombineerd met bouwsporen in het pand is een redelijke reconstructie te maken van de morfologische ontwikkeling van dit gebouw. In de bijlagen achter dit rapport zijn de kadastrale tekeningen en vergunningsaanvragen ook toegevoegd

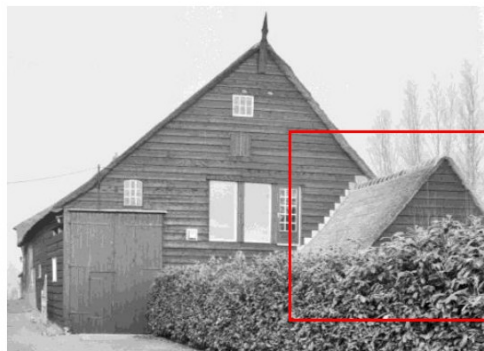
Bouwfase 0 1811-1832; het rechte hallenhuis als uitgangspunt

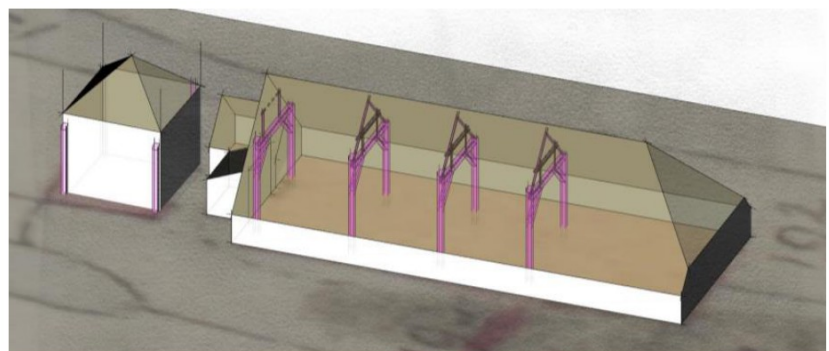
Figuur 2

Links: een uitsnede van het perceel uit de kadastrale minuut van 1811-1832.

Rechts: dezelfde tekening, zwarte lijntjes met rood vervangen en geprojecteerd in GIS op huidige kadastrale en topografische kaart.

Figuur 3 Uitgebouwde stal aan achterzijde bij de Graafdijk West 28, Molenaarsgraaf. (Bron: beeldbank RCE)

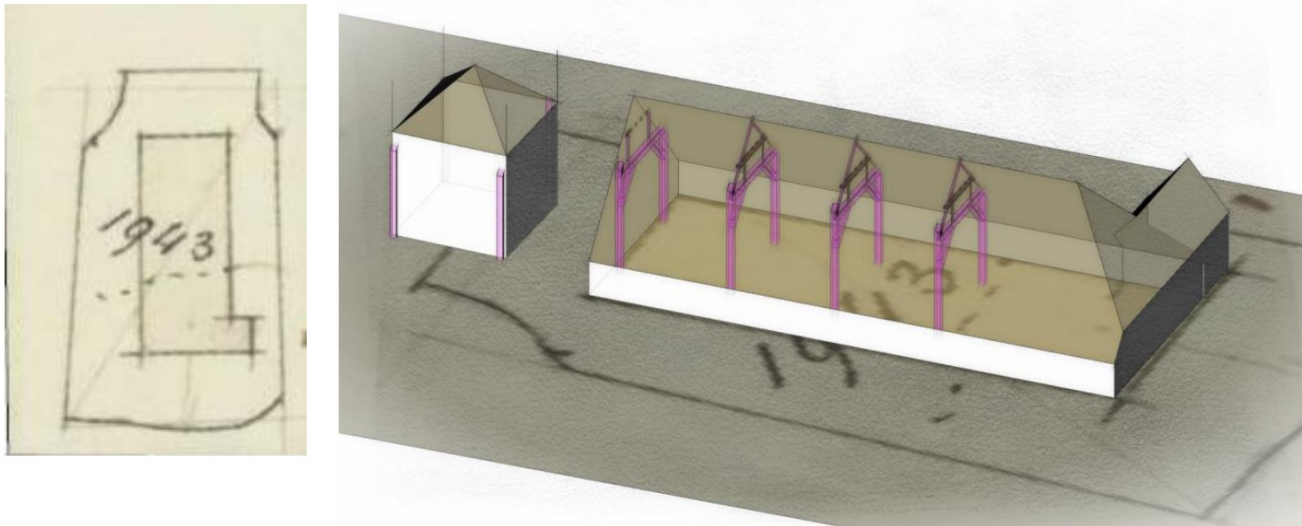

Figuur 4 Schets van de hoofdcontouren van bouwfase 0. De paarse gebinten met spanten en roedes van de hooisluur zijn nog aanwezig in het huidige gebouw (zie fotobeschrijving 23 t/m 31)

Op de kadastrale minuut uit 1811-1832 staat een voorganger van de huidige boerderij getekend (links op Figuur 1). Het toenmalige gebouw was eveneens een boerderij en had nog een rechthoekige plattegrond met daarachter 2 uitbouwjes en een vierkante (hooi-)schuur. Uit de vorm valt op te maken dat dit gebouw een uitgebouwde stal rechtsachteren gehad heeft zoals in de regio vaker werd gedaan (zie Figuur 5 voor referentie) en nog een aanbouw middenachter gehad heeft. Deze laatste aanbouw zal een relatie met de waterzolder gehad kunnen hebben aangezien deze voor de hellingbaan van de waterzolder gesitueerd was. Een deel van de hellingbaan en de rest van de waterzolder zijn thans nog aanwezig, zie de fotobeschrijving nr 38. De aanwezigheid van een hooisluur op het achtererf is opvallend.

Uit diverse bouwhistorische sporen blijkt het huidige gebouw nog de kern van dit gebouw van voor 1832 bevat en dat ook de toenmalige hooisluur is opgenomen in het huidige gebouw. Onderdelen van dit oorspronkelijke gebouw die in het huidige gebouw zijn opgenomen zijn 4 gebinten, de hooisluur, de waterzolder en de hoofdcontouren (en wellicht fundering) van het huidige gebouw.

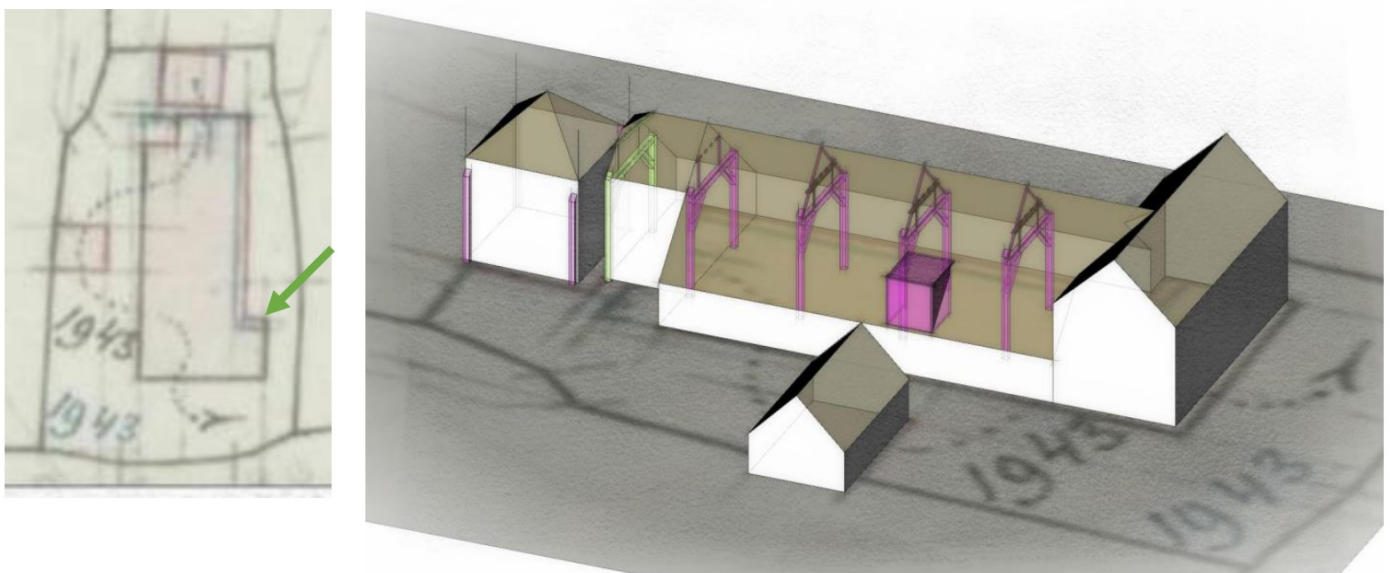
Bouwfase 1 1861-1880; aanbouw van een krukhuys

Figuur 5 Rond 1961 is het huis van een kleine uitbouw aan rechterzijde voorzien

Op bovenstaande kadastertekening is te zien dat het hallenhuis aan rechterzijde rond 1861 uitgebouwd is met een krukhuys. Overige gebouwcontouren blijven gelijk. Aanbouwen en opstallen zijn niet langer ingetekend, het ligt voor de hand te veronderstellen dat deze aanbouwen, zeker een aangebouwde stal wel nog aanwezig zullen zijn. Het is zeker dat de hooischuur is gebleven.

Bouwfase 2 1880-1914; T-huisboerderij en verbreding van de rechtergevel

Figuur 6 Op de kadasterkaart betekenen blauwe lijntjes de oude situatie en rode lijntjes de nieuwe situatie.

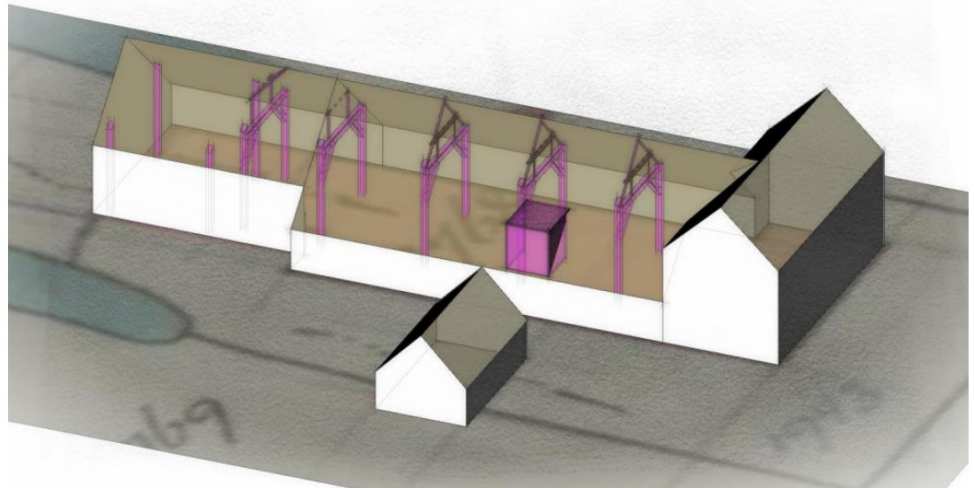
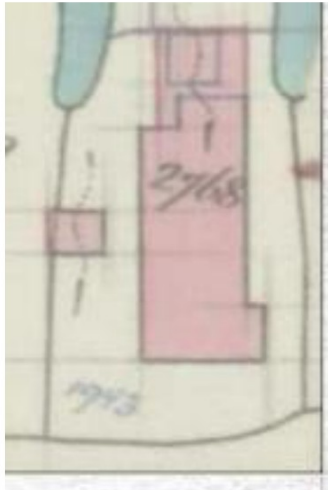
Rond 1880 wordt het voorhuis tot de huidige vorm verbouwd. Het bouwvolume van het voorhuis wordt verder naar achteren gezet (zie groene pijl op de illustratie). In het huidige gevelmetselwerk zijn verder van dergelijke uitbreidingen op bestaand metselwerk geen spoor, dus het huidige gevelmetselwerk, en daarmee het hele dwars-huis, komt uit deze fase.

De rechtergevel van het langsdeel wordt ook verbreed en de achtergevel wordt flink naar achteren uitgebouwd. Voor dit laatste is er een nieuw spant gekomen (groen getekend), dit spant is anders geconstrueerd dan de overige spanten en bevat nog altijd sporen van een oud wolfdak (zie fotobeschrijving nr. 27). Het gebouw

staat nu vlak achter de hooisluur. Aan de linkerzijde staat de oude schuur al op kadasterkaart ingetekend als bestaand gebouw. Vermoedelijk is in deze fase tegenover het schuurtje ook een hooiluik in het dak gemaakt die nog altijd aanwezig is.

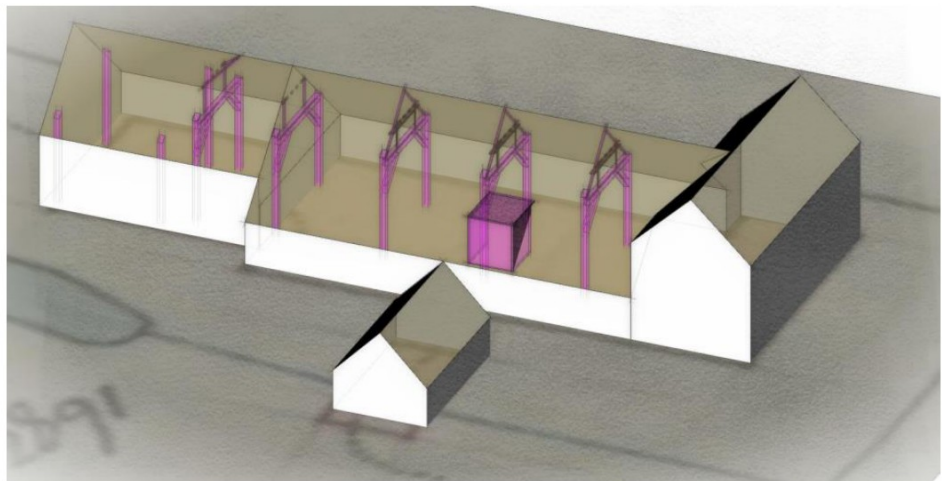
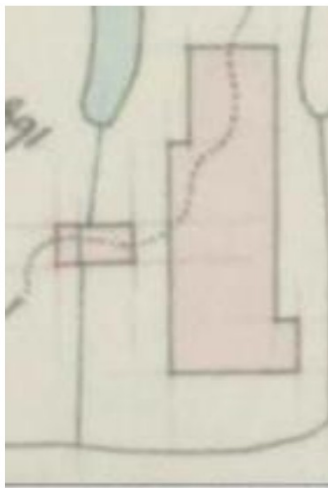
Bouwfase 3 1914-1922

Figuur 7 De boerderij wordt nog verder naar achteren uitgebouwd. De hooisluur wordt niet verplaatst, maar in de constructie opgenomen.

Rond 1914 wordt de boerderij opnieuw naar achteren uitgebouwd. De bestaande hooisluur wordt opgenomen in het gebouw en zo hoeven er geen gebinten te worden getimmerd. De hooisluur is grotendeels nog gaaf aanwezig, zie fotobeschrijving nummers 28 t/m 31.

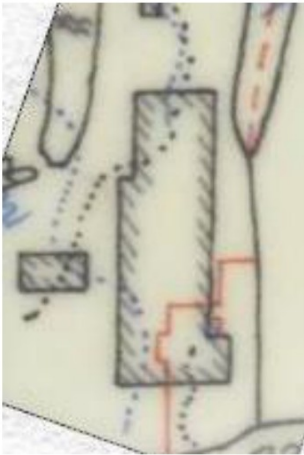
Bouwfase 3 1914-1922

Figuur 8 In deze fase wordt de oude schuur aan de zijkant uitgebouwd met het stenen gedeelte

In deze fase wordt vooral de oude schuur aan de zijkant uitgebouwd met het stenen gedeelte. Deze fase wordt als laatste regionale-traditionele ontwikkelingsfase gezien in deze bouwhistorische quickscan. De boerderij is aan achterzijde niet uitgebreid. Ook is de schuur aan linkerachterzijde nog niet aanwezig; hier is nog een kavelsloot.

Bouwfase 3 1922- heden; restfase

In deze laatste fase verandert er wel het nodige op het perceel, maar de hoofdvorm van het gebouw blijft. Belangrijke bouwmomenten zijn nog 1948, waarbij vooral het interieur van het voorhuis flink wordt verbouwd, en 1974-1978 waarbij zowel de schuur linkerachterzijde als de nieuwe melkveestal worden gebouwd. Ook wordt de boerderij in 1976 kadastraal gesplitst.

Figuur 9 1976, splitsing pand

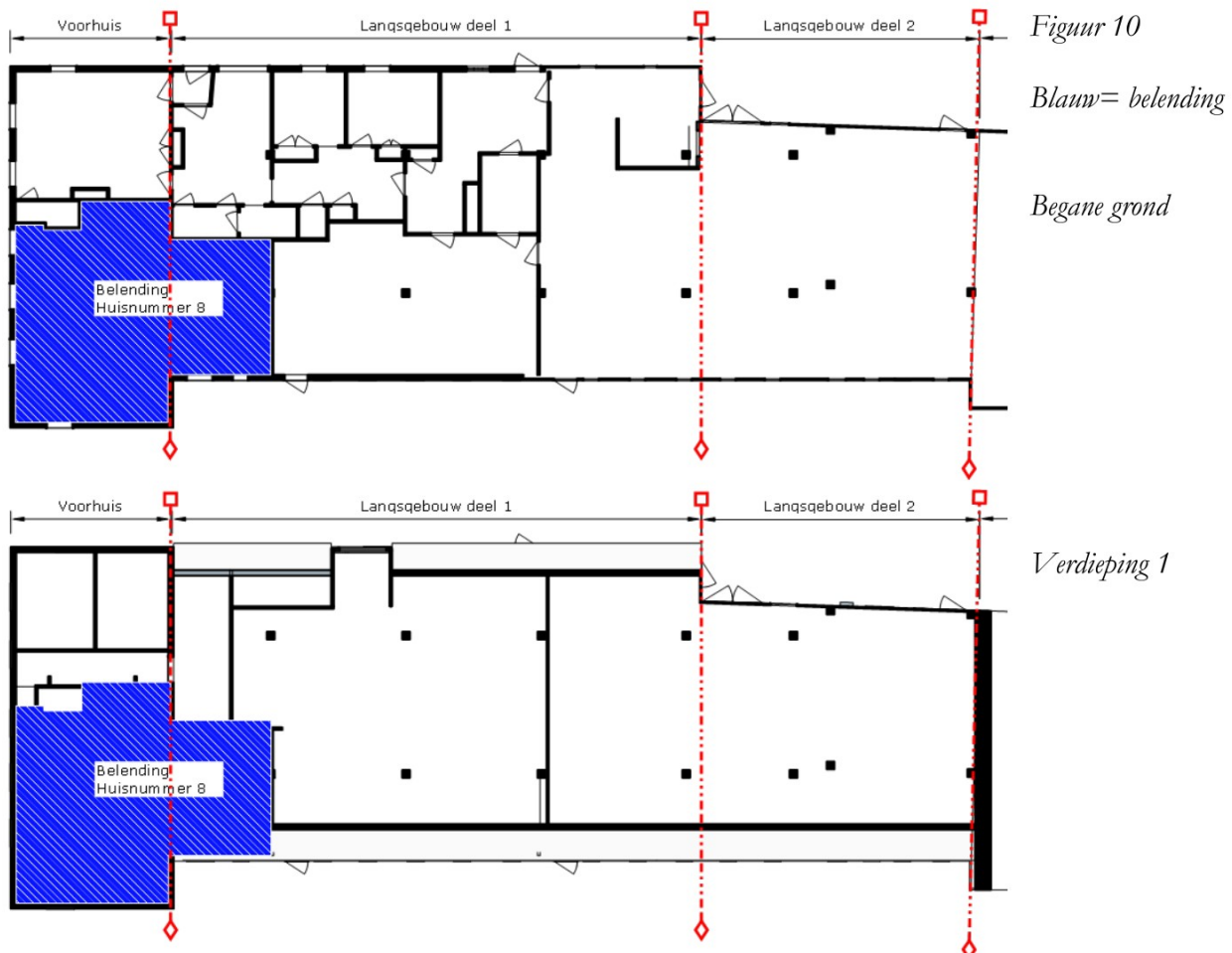
5 BESCHRIJVING

5.1 Hoofdropzet

Hoofdgebouw

De boerderij is gesitueerd aan de Gijbelandsedijk, ten noorden van de Graafstroom. De voorgevel is gericht op het zuiden en staat evenwijdig aan de weg. De boerderij betreft een T-huisboerderij. Het voorhuis is een dwarsgebouw met een rechthoekige plattegrond bestaande uit twee bouwlagen onder een rietgedekt zadeldak. Het grootste deel van het voorhuis is gescheiden van dit gebouw en heeft een eigen adres (huisnummer 8) en kadastrernummer (zie ook blauw gearceerd op Figuur 10).

Het langsgebouw hierachter is grotendeels een bedrijfsgebouw, maar deels bewoond tpv huisnummer 8. Het betreft één bouwlaag onder een rietgedekt zadeldak, inmiddels grotendeels voorzien van hierop aangebrachte bitumineuze golfplaten. Het langsgebouw is logischerwijs in 2 gedeeltes op te snijden, namelijk deel 1 tot en met de hoek en deel 2 tot en met de voormalige varkensstal (zie indeling op Figuur 10)

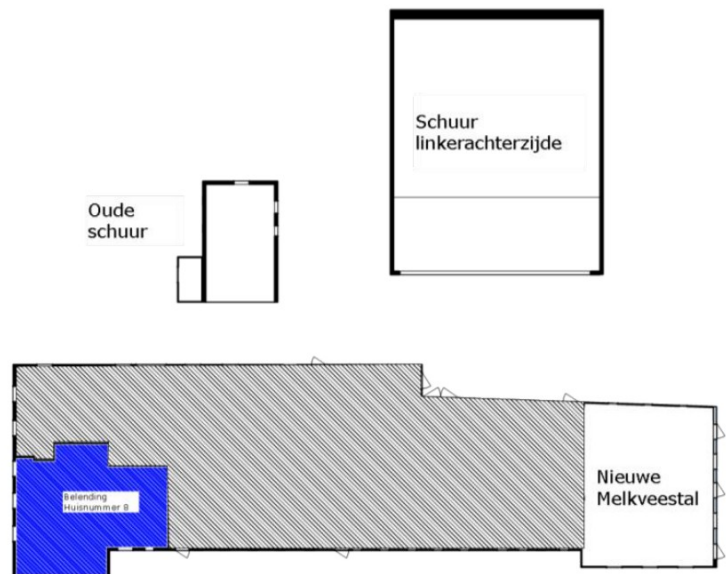

Bijgebouwen op het erf.

Op het erf staan 3 bijgebouwen (zie Figuur 11). Linksvoor is de oude schuur, met hieraan nog een secundaire aanbouw. De oude schuur is een dwarsgebouw van een bouwlaag onder een zadeldak. Het is grotendeels houtskeletbouw met aan de linkerzijde een gemetselde travee.

De schuur aan linkerachterzijde bestaat uit een bouwlaag onder 2 kapconstructies. Het is grotendeels houtskeletbouw en de rechter travee is een open overkapping.

Achter het hoofdgebouw is een voormalige varkensstal aangebracht. Het is een eenlaags gebouw onder een lessenaarsdak. Deels opgemetseld, deels houten gevelwanden.

Figuur 11 Bijgebouwen op het erf

Op het gedeelde erf staan vier oude leilinden voor de voorgevel. Natuurlijke wijze van zonwering voor het voorhuis.

5.2 Exterieur

Voorgevel

De voorgevel is met gele ijsselsteen in kruisverband gemetseld met platvolle kalkgebonden voegwerk met daggestreep. Langs het maaiveld is een cementraam aangebracht. De gevelopeningen zijn per verdieping gelijkmatig verdeeld, maar de indeling verschilt per verdieping. De begane grond is vijf vensterassen breed. De verdieping, even breed als de begane grond, is in drie gelijke vensterassen verdeeld. Aan weerszijden van de vensterassen zijn de muurankers met rechte schieters zichtbaar waarmee de balklagen zijn verankerd. Deze volgen verder hetzelfde ritme van de vensterassen; beneden zes en boven vier stuks. De gevelopeningen op de begane grond zijn elk voorzien van een anderhalfsteens strekken boven de kozijnen van contrasterend metselwerk met de gevel (rode, leep geslepen handvormstenen met snijvoegwerk). Gevelopeningen op de verdieping zijn voorzien van een eenvoudige halfsteens rollaag, maar eveneens in rode baksteen met snijvoeg. Enkel de linker 2 vensters van de begane grond en het linker venster van de verdieping behoren bij huisnummer 7, het onderzochte gebouw. In het midden van het gebouw, boven het middelste venster van de begane grond, is een hardstenen gevelsteen geplaatst met hierop gegraveerd: 'DE EERSTE STEEN VAN DIT GEBOUW GELEGD DOOR J. TUKKER J.C. ZOON DEN 15 FEBRUARIJ 1859'. UHet gevelmetselwerk en de gevelopeningen dateren echter vrijwel zeker uit 1880. De gevel staat wel deels op een oudere fundering.²¹ Het gevelmetselwerk is zeer regelmatig kruisverband met drieklezoren als oplossing. In het gevelmetselwerk is slechts één bouwspoor zichtbaar; op de begane grond is de middelste gevelopening (met gevelsteen) eerder voor een toegangsdeur geweest. Onder het huidige venster op deze plaats is aan bouwsporen te zien dat hier een deur aanwezig is geweest; er is nog een hardstenen optrede in het metselwerk zichtbaar en aan sporen is te zien dat hierboven tot het huidige venster een borstwering is opgemetseld in bijpassende baksteen en verband maar met cementgebonden voegwerk.²²

Het kozijnhout in de gevel dateert nog uit 1880 inclusief duimen van de verwijderde luiken. Op de begane grond hebben de vensters geen profilering. De vensters op de verdieping hebben een

²¹ Uit kadastronderzoek blijkt dat in deze bouwphase er inderdaad wel al een grote aanpassing aan de plattegrond van 1832 gebouwd werd gemaakt, maar in 1880 krijgt het huidige T-huis pas haar uiteindelijke hoofdvorm. Aan het gevelmetselwerk rondom het voorhuis is geen enkel bouwspoor of bouwnaad zichtbaar van de uitbreiding van de uitbouw aan de rechterzijgevel. De linker en rechterzijgevel zijn nagenoeg identiek en hebben pas hun hoofdvorm gekregen in 1880. De voorgevel is in perfect verband hiermee gemetseld. Oftewel, het hele T-huis dateert van de bouwphase 1880.

²² Zie fotobijlage nr. 3 in dit hoofdstuk. Strikt genomen hoort dit venster bij de belending, maar het is een bouwhistorisch detail dat het vermelden waard is voor het huidige gebouw.

duivejagerprofilering. Het oorspronkelijke raamhout en vensterglas zijn in 1961 vervangen door vensters zonder roedeverdeling²³. Op de begane grond waren deze aangebracht in de oorspronkelijke luikspooningen en naderhand nog eenmaal vervangen met geïsoleerd glas met plakroeden. Voor het raam op de verdieping bij huisnummer 8 is aan de bovendorpel van het kozijn een passtuk aangebracht met een dikker duivejagerprofiel.

In rode baksteen gemetselde strekken boven vensters aangebracht, contrasteert met gele metselwerk gevel. Voordeur? Kozijnen met luiken (begane grond). Muurankers. Voorgevel hoort bij huis nr. 8.

- 1 De voorgevel van de boerderij. De boerderij is symmetrisch ontworpen met op de plaats van het middelste raam een deur. Bij nr. 7 zijn de luiken inmiddels verdwenen.

In rood kader: het gedeelte van het voorhuis (links van het bekeje) waar nr. 7 gevestigd is. Nr. 8 heeft een andere eigenaar, hier zijn wij niet binnen geweest.

- 2 Van huisnummer 7 komt het kozijnhout nog uit de bouwtijd van de gevel inclusief duimen van de inmiddels verdwenen luiken. In 1961 zijn de oorspronkelijke ramen verwijderd voor nieuw raamwerk in de luikspooning van de oorspronkelijke kozijnen (zie bijlage verguningsaanvragen). De ruiten zijn naderhand weer voorzien van moderne geïsoleerde dubbele beglazing met plakroeden. Deze plakroeden zijn qua roede-indeling gebaseerd op de indeling bij de vensters van huisnummer 8 (eveneens geen historisch raambout).

²³ Zie bijlage 1 vergunningen gemeente

- 3 *Op de begane grond is de middelste gevelopening (met gevelsteen) eerder voor een toegangsdeur geweest. Er is nog een hardstenen optrede in het metselwerk zichtbaar en aan sporen is te zien dat hierboven tot het huidige venster een borstweering is opgemetseld in bijpassende baksteen en verband maar met cementgebonden voegwerk. Strikt genomen hoort dit venster bij de belending, maar het is een bouwhistorisch detail dat het vermelden waard is voor het huidige gebouw.*

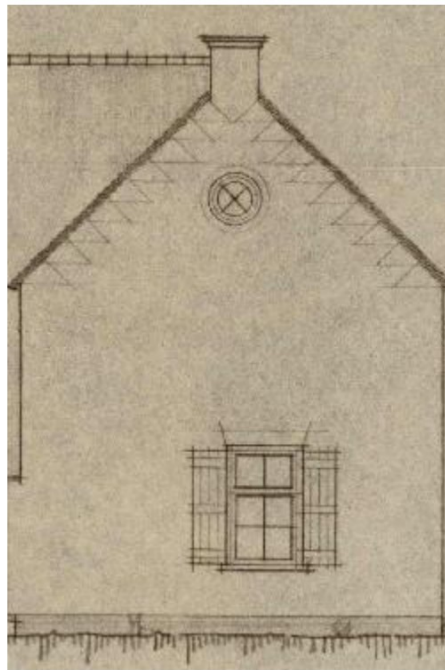
- 4 *Het venster op de verdieping heeft het kozijnhout uit de bouwtijd behouden. Het kozijnhout heeft een duivejagerprofiel. In 1961 is vergunning gegeven om het raambout met roedeverdeling te vervangen voor ramen zonder roeden zoals deze nog aanwezig is. Aan de bovendorpel van het kozijn is een passtuk aangebracht met een afwijkend, dikker duivejagerprofiel.*

Linker zijgevel voorhuis

De linker zijgevel is in te delen in het aan de straat gelegen voorhuis (dwarsgebouw) en het hierachter gelegen langsgebouw. Het langsgebouw is weer in te delen in het gevelvlak tot de hoek (grotendeels metselwerk) en het terugliggende (gepotdekselde) gedeelte (zie voor indeling Figuur 10).

Te beginnen met het voorhuis. Het metselwerk van de linker zijgevel inclusief cementraam, muurankers en de meeste gevelopeningen is in dezelfde bouwfase en detaillering uitgevoerd als de voorgevel. De gevel is horizontaal ingedeeld in de begane grond, eerste verdieping en de zolderverdieping. Het oorspronkelijke schuifvenster op de begane grond is ook met eenzelfde anderhalfstrekse rollaag bekroond, en het ronde zoldervenster is met een steens rollaag in zelfde rode baksteen omzoomd. Het venster en de gevelopening op de eerste verdieping is ergens na 1948 aangebracht.²⁴ Het draairaam om de hoek bevat modern vensterglas, maar zit in de oorspronkelijke gevelopening. De topgevel is in de vorm van een tuitgevel en langs de dakrand voorzien van boerenvlechtwerk. De tuit is bedekt door een in architraaf omgekorniste deksteen van vermoedelijk kunststeen, mogelijk natuursteen.

5 *Links: linkerzijgevel voorhuis, Rechts: geveltekening voor een vergunningsaanvraag uit 1948 (zie bijlage 1 vergunningen).*

6 *H-venster met vast kalf, vast onderlicht en kiepraam als bovenlicht. Ook dit venster heeft grotendeels nog oorspronkelijk kozijnhout (linkerzijde deels aangescherfd). Hierop is naderhand zonwering aangebracht waarvoor de duimen van de luiken zijn afgezaagd en de luiken verwijderd. Restanten van de luiken zijn nog aanwezig, is duidelijk aan optredende schade door het roesten te zien.*

Het raambout is wellicht vervangen, gezien details als waterhol. Het is niet geheel uitgesloten dat onder de glaslatten nog sporen van weggezaagde roeden aanwezig zijn. Oorspronkelijk

²⁴ Deze komt nog niet voor op een geveltekening voor een vergunningsaanvraag in 1948.

was dit een zesruits venster zoals zichtbaar op tekening uit 1948.

- 7 *Enkelruits draaivenster 1^e verdieping. Aan weerszijden van het venster zijn losgebakte stenen zichtbaar; het venster is in het metselwerk ingebroken en voorzien van rollaag. Op een verguningsaanvraagtekening van 1948 komt dit raam nog niet voor.*

- 8 *Rond kiepvenster, ook bekend als ossenoog of oeil de boeuf. Oorspronkelijk kozijn en raambout, alleen de roeden en 4 losse ruitjes zijn naderhand vervangen. Wijkt in deze zin af van het ronde raam van huisnummer 8 (oostgevel) die wel nog origineel is. Het kozijnhout is opgeemaakt uit 4 kwartonde dorpels waarvan, op de bovendorpel na, elk aan de dagkant zijn verankerd met hier zichtbare ankerveren van de kozijnankers.*

Linker zijgevel langsgebouw deel 1

Dan het eerste gedeelte van het langsgebouw. De gevel heeft alleen een begane grondverdieping. Hierboven, op de kap, is wel nog een oude houten dakopbouw aanwezig. Het metselwerk is grotendeels sterk gelijkend op het metselwerk van de voorgevel, maar is niet homogeen. Er zijn verschillende baksteenformaten, bouwnaden en stroomlagen zichtbaar die duiden op verschillende bouwfasen. Voor 1832 was hier al een gevel aanwezig, vermoedelijk een houten gevel op gemetselde poeren, maar mogelijk met een stenen fundering en/of voeting. Onderop zijn de bakstenen vrij klein, mogelijk van hetzelfde formaat als de voorgevel. Dit metselwerk dateert waarschijnlijk uit 1859-1861. Hierboven zijn nog enkele muurvelden en kozijnen aangebracht in 1880 en 1948. De verschillende metselfases zijn gearceerd in fotobeschrijving nr 9 van de tabel hieronder. Slechts een gevelopening uit 1859-1861 is terug te vinden in het metselwerk. Het kozijn hierin is modern. Bij nr 9 van de fotobeschrijving is een bouwfasering van dit gedeelte van de gevel weergegeven.

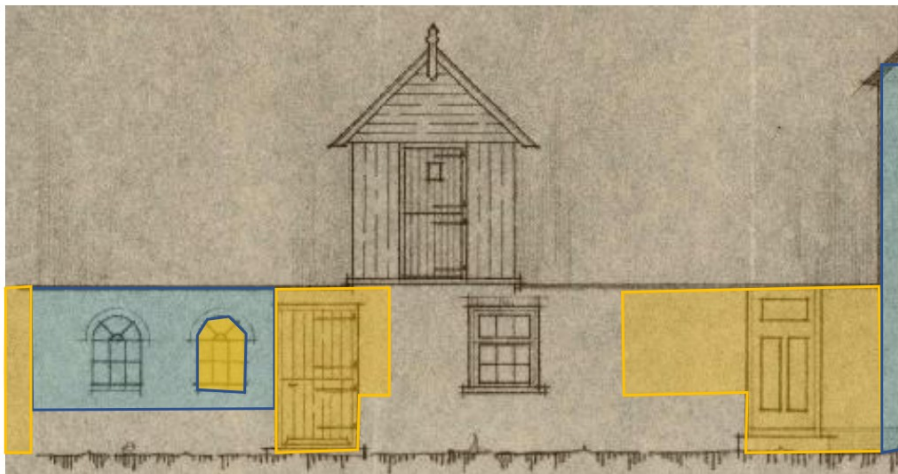
Van de vensters dateert alleen het rondboogvenster van voor de 20^e eeuw. De opgeklampte deur op linker beëindiging bevat veel moderne materialen, maar zowel de deuropening als het luik linksboven dateren vermoedelijk uit de bouwtijd (zie fotobeschrijving nr 11). In het potdekselwerk en de voeting van de houten gevelwanden zijn bouwsporen te zien van een verwijderde deur. De entreedeur bij de keuken is verplaatst waarbij kozijnhout is hergebruikt.

De houten dakopbouw heeft tot ver in de 20^e eeuw een steekkap gehad. De gevelbekleding en het dak van deze dakopbouw zijn modern, maar de plek en wellicht de onderconstructie zijn vermoedelijk samen met de waterzolder aangebracht.

- 9 *Linker zijgevel langsgebouw; deel 1. Op de aanvraag vergunnings-tekening van 1948 was een toen bestaande toestand getekend. Met oranje ingevuld het metselwerk dat rond 1948 ingeboet werd. Het met blauw gearceerde gedeelte is rond 1880 aangebracht. Dit muurveld is met iets grotere bakstenen opgemetseld (zie volgende fotobeschrijving nr 10). Het metselwerk uit 1880 is tegelijk met de oprichting van het T-huis gemetseld. Ook in de in 1880 gemetselde rechterzijgevel zijn rondboogvensters met zelfde rollaag zijn aangebracht.*

Alleen de gevelopening rechtsonder de dakopbouw dateert uit de bouwtijd. Tegenwoordig is hier een modern venster in gezet. Het nog overgebleven rondboogvenster dateert nog uit 1880.

10

Linksmidden de grotere ijsselstenen uit 1880, links onder de kleinere ijsselstenen uit 1859, rechts van de bouwnaad het inboetwerk uit 1948.

11 *Houten gevelwand: Op de hoek met deel 2 is een muurdam van kalkzandsteenblokken zichtbaar. De deur en het luik links op de foto*

- 12 In de voeting is een gedeelte zichtbaar dat naderhand onderstroomd is en hiernaast is een dichtgezet deurkozijn zichtbaar. Boven het onderstroomde gedeelte is een bouwelement (kozijn, balk, etc.) aanwezig geweest die tijdens het metselen behouden moest blijven. Dit kan ook een gevolg zijn van onderhoud.

Bij het verwijderen van het deurkozijn kon men onbelemmerd doormetselen maar heeft men toch een rollaag gemetseld, iets dat ontbreekt op de linkerbeëindiging.

- 13 De dakopbouw met hooiluik in de linker zijgevel. Via dit luik werd het hooi op de waterzolder gebracht.

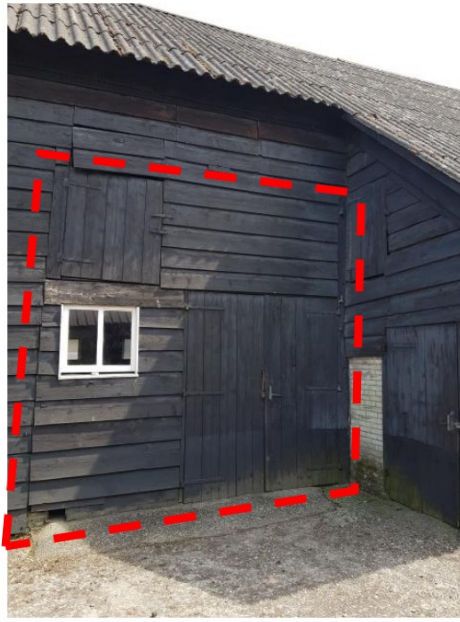

Linker zijgevel langsgebouw deel 2

Dan het tweede gedeelte van de linker zijgeven van het langsgebouw. Dit gevelvlak ligt iets terug ten opzichte van het voorhuis en deel 1. Uit kadastronderzoek blijkt dat deze gevel in 1914 is aangebracht. De gevel is gepotdekseld tot aan het maaiveld en heeft geen (zichtbare) voeting. De in het potdekselwerk aanwezige tweeruits schuifvensters ogen modern. Omdat deze ook in de nieuwe melkveestal voorkomen, zijn deze vermoedelijk pas aangebracht met de bouw van de nieuwe melkveestal in 1978.

De meeste gevelopeningen voor de deuren en luiken zullen al rond 1914 aangebracht zijn. Opvallend zijn de zichtbare restanten van de grote deeldeuren die hier tussen 1914 en 1923 gezeten hebben. Zie hiervoor ook fotobeschrijving nr 14.

- 14 *Linkerzijgevel langsgebouw deel 2 in 2 foto's. Op de rechterfoto is met stippellijn het restant van de deeldeuren weergegeven. Deels achter het potdekselwerk is het kozijnhout nog aanwezig inclusief de nu in onbruik geraakte duimen van de deeldeuren. De deuren zijn precies even breed geweest als de nu bestaande deuren van de oude schuur; die is daar wellicht hergebruikt. De in dit vak aanwezige deuren en luiken zijn aangebracht toen de deeldeuren in onbruik zijn geraakt; Vermoedelijk rond 1923 toen de oude schuur werd gebouwd (zie bouwhistorie en bijlage 2).*

- 15 *Oude duimen van de voormalige deeldeuren.*

Achtergevel

De achtergevel is open ter plaatse van de aansluiting met de nieuwe melkveestal. Bovendaks is de gevel een blind gepotdekselde puntgevel met in de top een kleine ventilatiesparing. De gevel is samen met de linker zijgevel van het langsgebouw deel 2 in 1914 getimmerd. Het potdekselwerk is op stijl-en regelwerk bevestigd, deels gedragen door de voormalige - in de constructie opgenomen - hooisluur. Op dit laatste gebint staat dus geen kapspant. Gepotdekselde kopgevels hebben niet altijd een spant, omdat het potdekselwerk voldoende stijfheid aan het stijl en regelwerk biedt.

16 *Ter illustratie*

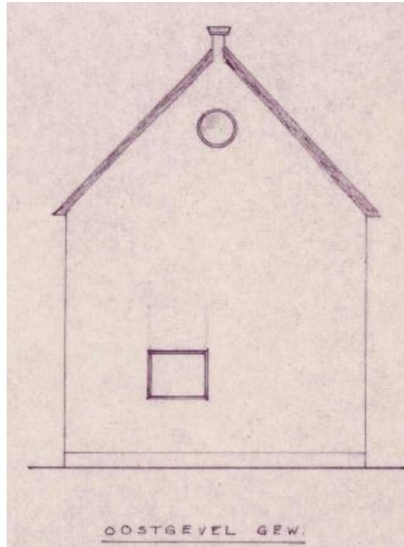
Rechter zijgevel voorhuis

De rechter zijgevel van het voorhuis behoort bij de belending van huisnummer 8 en is niet van dichtbij of ter plaatse van het exterieur onderzocht. De rechter zijgevel van het voorhuis was rond 1880 grotendeels gelijk aan de linker zijgevel, met als uitzondering dat er op de begane grond geen venster aanwezig was. Het huidige venster is rond 1977 geplaatst toen het gebouw werd opgesplitst.²⁵ Op de hulpkaart van het kadaster van 1975 staat ook het aangebouwde balkon ingetekend. Deur- en raamkozijn om de hoek alsmede het aangrenzende dakkapel van het langshuis zullen in deze fase aangebracht zijn.

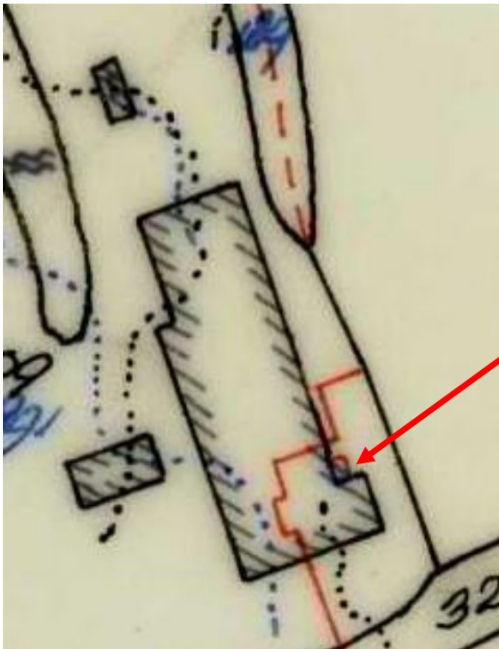
---

²⁵ In 1977 is een vergunningsaanvraag voor het plaatsen van dit lichtkozijn ingediend en toegekend.

17 *Rechter zijgevel voorhuis. Rechts detail uit de vergunningsaanvraag voor het plaatsen van een lichtkozijn d.d. 16 december 1977.*

18 *Hulpkaart van het kadaster, 1977. In dit jaar is niet alleen het gebouw opgedeeld, er is ook een balkon aangebracht (zie rode pijl).*

Rechter zijgevel langsgebouw deel 1

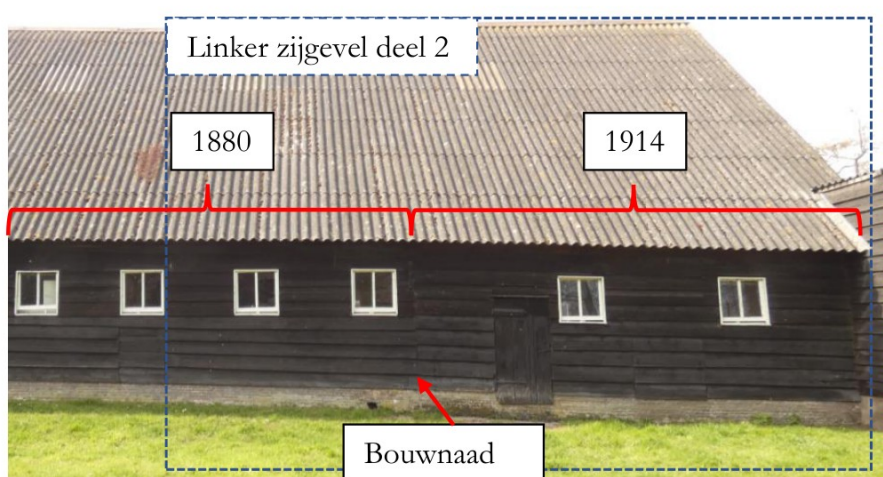
De zijgevel is deels gemetseld en deels gepotdekseld. De voeting van het gepotdekselde deel is met dezelfde bakstenen vervaardigd als het geheel opgaande metselwerk en in dezelfde fase gebouwd. De gehele gevel is rond 1880 vervaardigd toen de stal verbreed werd. In de gemetselde gevel is het gedeelte van huisnummer 8 niet geïnspecteerd. De in de gemetselde gevel aanwezige deur, de 5 mestluiken en de boven de mestluiken aanwezige halfronde stalramen zijn allemaal in 1880 aangebracht. Deze mestluiken zijn aan binnenzijde dichtgezet.

In het gepotdekselde gedeelte is één mestluik zichtbaar. Dit mestluik en de opgeklampte deur ogen beide authentiek en zullen eveneens in 1880 aangebracht zijn. De drie tweelichtvensters zijn identiek aan de tweelichtvensters van de linkerzijgevel langsgebouw deel 2 en zijn eveneens modern.

19 *Ter illustratie*20 *Ter illustratie*

Rechter zijgevel langsgebouw deel 2

Deel 2 van deze zijgevel is gepotdekseld met een voeting die uit dezelfde steen. In het potdekselwerk is een stuiknaad zichtbaar precies op de plek waar de gevel in 1914 naar achteren werd uitgebreid. Hier is ook een bouwnaad zichtbaar in de gemetselde voeting (zie fotobeschrijving nummer 21)

21 *In blauw kader aangegeven: linker zijgevel deel 2. Boven de accolades is aangegeven waar het aangebouwde deel begint. Uit kadastronderzoek blijkt dat dit gedeelte rond 1914 is aangebouwd (zie ook hoofdstuk bouwhistorie)*

22 *Detailuitsnede van de bouwnaad. Tussen de potdekseldelen is een stuiknaad zichtbaar. Ook in de voeting is ander metselwerk zichtbaar vanaf deze bouwnaad.*

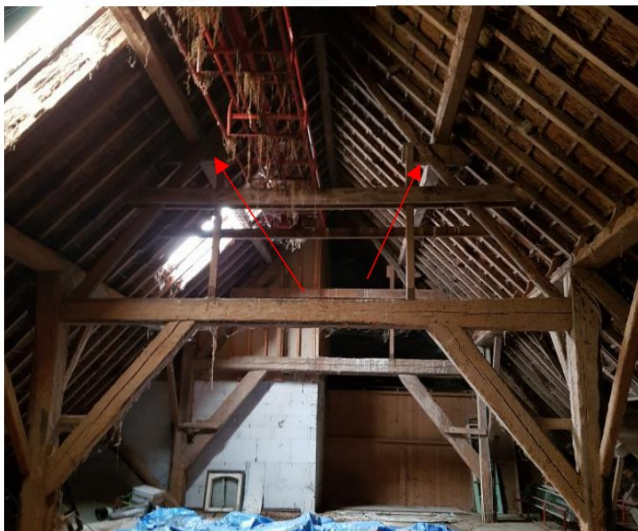
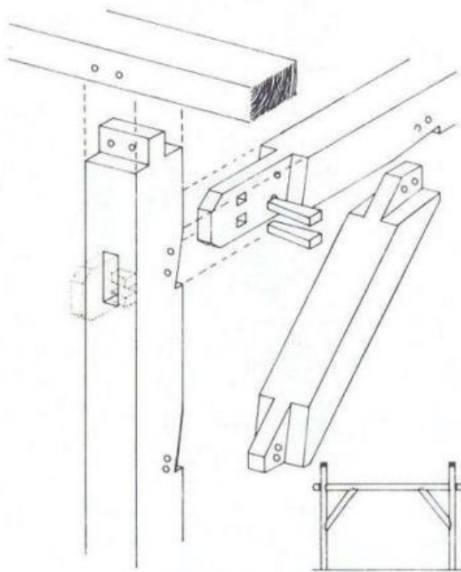
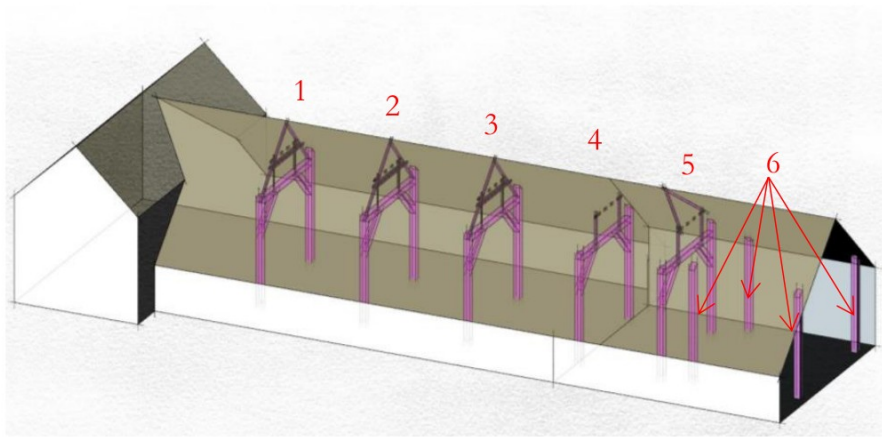
Constructie

De houtconstructie van het langsgebouw bevat zeer veel bouwsporen waaraan diverse bouwfasen gekoppeld kunnen worden. In deze tekst wordt verwezen naar de nummering als bij fotobeschrijving nr 23.

Gebinten 1 t/m 4 zijn in een fase gebouwd. De gebinten zijn niet later dan bouwphase 1859-1861 gebouwd. Hoewel ze in dezelfde fase zijn gebouwd, ontbreken hierop windschoren en een spant. Dat komt omdat dit gebint tegen de oorspronkelijke achtergevel van deze bouwphase had gestaan. Als buitengevel was het gebint oorspronkelijk beschoten met potdekselwerk. Net als bij de huidige achtergevel heeft op dit gebint geen spant, maar eenvoudig stijl- en regelwerk gestaan (zie fotobeschrijving nr. 26).

Gebint 5 bevindt zich op de plaats waarnaar de achtergevel in 1880 werd verlengd (zie hoofdstuk bouw-historie). Het gebint is ook op een afwijkende wijze geconstrueerd en heeft nog sporen van stijl- en regelwerk en de kepers van een afgewolfd dak (zie fotobeschrijving nr. 27). Het gebint is precies 4,2m (binnenwerks, niet hart- op hart) achter gebint 4 geplaatst, de minimale ruimte voor de deeldeuren die hierin gezeten hebben. Het gebouw is in deze fase opvallend dicht achter de hooiberg gebouwd.

De voormalige hooisluur is op onderstaande principeschets met nr 6 aangeduid. Deze hooisluur is in 1914 opgenomen in de huidige draagconstructie en draagt hier de verdiepingsvloer en dak-constructie. In het stijl- en regelwerk van de achtergevel zijn restanten van de hooisluur hergebruikt. De onderconstructie van de hooisluur is nog grotendeels intact en goed herkenbaar. Het gaat om een (vermoedelijk eikenhouten) vierkante tasberg met vaste verhoogde vloer om het hooi met hoog water droog te houden. De korbelen hebben gediend om de tussenvloer te dragen en stabiliteit te hebben. De voormalige hooisluur is waarschijnlijk de oudste constructie in het gebouw. Op het hout van de hooisluur zijn nog diverse (gehakte) telmerken en (gesneden) vlotmerken zichtbaar die een hoge ouderdom doen vermoeden. Gericht historisch onderzoek hiernaar is raadzaam. Met behulp van een dendrochronologisch onderzoek kan de kapdatum van het hout achterhaald worden en zo meer kennis opgedaan worden over hooischuren in deze regio. Hooischuren in deze regio zijn vrijwel allemaal verdwenen, hetgeen deze hooisluur behoorlijk uniek maakt.

- 23 *Principeschets van de gebintenplattegrond. Zie voor de ondebouwing van de datering ook hoofdstuk bouwhistorie. Gebinten 1 t/m 4 zijn ankerbalkgebinten (zie nr 24 hieronder) zeker voor 1859-1861 gebouwd. Gebint 5 is geheel anders geconstrueerd en bevat nog de kepers van een oud wolfdak (gebouwd rond 1880). Ook is de b.o.b. maat met de andere gebinten afwijkend; binnenwerks precies 4.2m. Hooischuur met nr. 6. De hele constructie van de hooischuur is nog aanwezig en opgenomen in het pand. Zeker vóór 1832*
- 24 *Principe van een ankerbalkconstructie. De ankerbalk met versmald uiteinde wordt door de stijl heengetrokken en met toognagels vastgezet. De hoek tussen de stijl en het ankerbalk wordt ondersteund door een korbeel. Links boven de tekening de gebintplaat. Rechts: een ankerbalkgebint met twee gebintstijlen (verticaal) verbonden met een ankerbalk (horizontaal). De ankerbalk wordt ondersteund door twee korbelen.*

Afbeelding: G. Berends, Historische houtconstructies in Nederland (Arnhem, 1999) p.13.

- 25 *Op de voorgrond: gebint 2, foto genomen richting achtergevel ter plaatse van de waterzolder. **Gebinten 1 t/m 4** zijn traditionele ankerbalkgebinten. Gebint 2 is het enige gebint met nog aanwezige windschoren aan weerszijden*
- Op gebinten 1 t/m 3 staan nog de oorspronkelijke A-spanten. Het oorspronkelijke haanbont is doorgezaagd voor een transportband waarvoor hieronder trekbalken aangebracht zijn. De restanten van het oude haanbont dragen nog de oude gording (zie pijlen).*

- 26 **Gebint 4** is tegelijk met gebinten 1 t/m 3 gemaakt, maar heeft in plaats van een spant restanten van een stijl-en regelwerk. Dat komt omdat dit gebint tegen de oorspronkelijke achtergevel van 1859 of eerder had gestaan. Als buitengevel was het gebint oorspronkelijk beschoten met potdekselwerk.

Van het stijl-en regelwerk zijn nog twee stijlen en een doorgezaagde regel overgebleven die de gordingen draagt (zie pijlen). Dat dit stijl- en regelwerk van een buitengevel betreft kun je zien aan het feit dat dat niet midden op het gebint, maar aan de gevelzijde is opgetimmerd op hierop de potdekselplanken te kunnen bevestigen.

- 27 **Gebint 5** is anders geconstrueerd dan gebinten 1-4. De dimensionering van het hout wijkt af, de afstand van deze andere gebinten is 4,2m h.o.b. Ook wijkt de constructie enigszins af; de korbeels zijn opgespijkerd en met traditioneel pen-gatverbinding gemaakt.

Ook zijn nog restanten van een (wederom halfbouts aan buitenzijde opgespijkerd) stijl-en regelwerk zichtbaar met hierop nog oude kepers van een voormalig wolfseind (zie pijlen).

Dit gebint is gebouwd in 1880 als nieuwe buitengevel van het hoofdgebouw. Het gebint staat 1,3m naast de hooischuur nr6, op de foto links is hiervan een roede met gaatjes zichtbaar.

28 In kleur is de onderconstructie van de voormalige hooiberg duidelijk zichtbaar.

Bij de pijl links is te zien dat in 1914 – toen de hooiberg werd afgezaagd om het dak van het hoofdgebouw te dragen – delen van de afgezaagde roeden zijn gebruikt voor het stijl- en regelwerk van de nu nog bestaande achtergevel.

29 De constructie van de hooiberg is nog vrijwel intact. Ook waar korbelen zijn afgezaagd, zijn nog duidelijk sporen hiervan zichtbaar. Elke roede heeft hiervoor 2 korbelen gehad, waarvan enkele zijn afgehaakt (links op foto) of afgezaagd (rechts op foto).

30 De hooiberg (in kleur) stond tussen 1880 en 1914 zo dicht op de toenmalige achtergevel van het hoofdgebouw dat het waarschijnlijk is dat hiertussen een brug is geweest om het hooi naar de stallen of de waterzolder te kruien.

In de roeden zijn nog de gaten zichtbaar waarmee het stelbare dak veranderd kon worden met bergijzers.

- 31 *Op het hout van de hooischaar zijn nog diverse (gebakte) telmerken en (gesneden) vlotmerken zichtbaar die een hoge ouderdom doen vermoeden.*

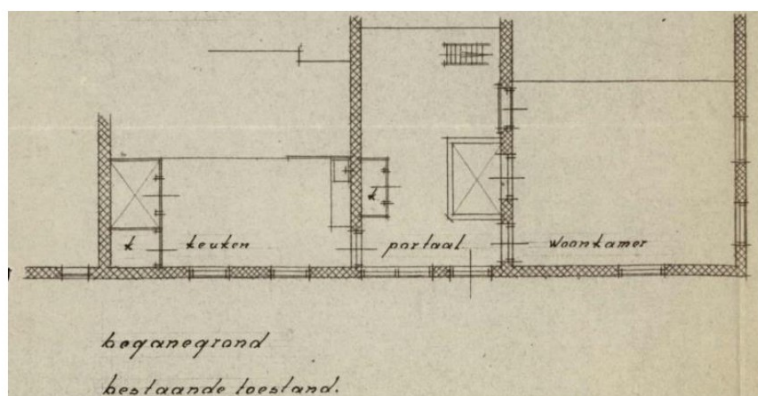
5.3 Interieur

Begane grond

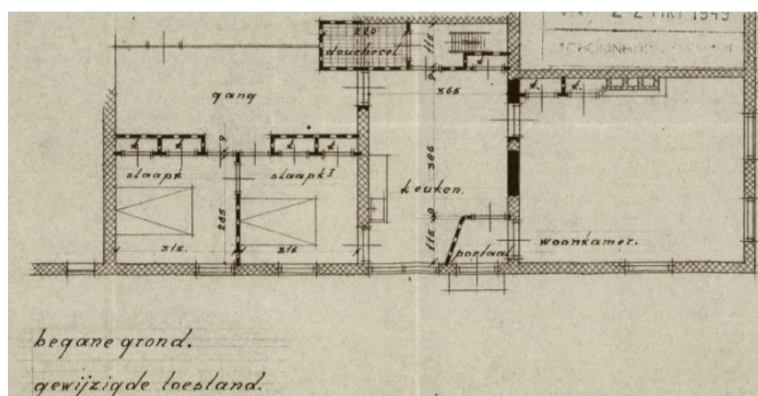
Het interieur van huisnummer 8 is bij deze bouwhistorische quickscan niet bezocht en hier buiten beschouwing gelaten. De T-boerderij in huidige vorm is in 1880 gebouwd. Daarom worden de oudste interieurelementen aan deze bouwphase gekoppeld. De oudste ons bekende plattegronden dateren van 1948. In 1948 is een groot deel van het interieur gewijzigd. Veel van de al bestaande bouwmuren zijn hierbij wel intact gebleven (zie fotobeschrijving nrs 32 en 33).

Ook intact gebleven zijn een oude bedstede en veel bouwsporen van een oude schouw in het voorhuis (zie fotobeschrijvingnummers 34 t/m 37). In het stalgedeelte is nog veel bewaard gebleven van een oude waterzolder.

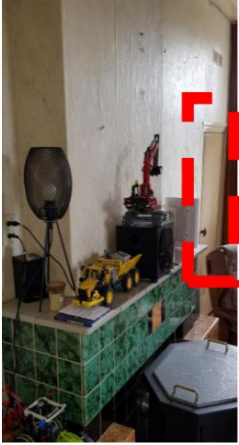
Op de zolder van de bedrijfsruimte is nog een voerdispenser aanwezig van enige leeftijd. Vanwege de agrarische functie van dit element is deze positief gewaardeerd.

- 32 *Uitsnede uit bijlage 1; bouwvergunning uit 1948. In deze fase zijn aan het interieur diverse wijzigingen toegepast. Hiernaast de voor 1948 bestaande toestand. De ingrepen in 1949 zijn in dit rapport als indifferent gewaardeerd.*

- 33 *Vervolg van hierboven, de vernieuwde toestand in 1948.*

34 In het voorhuis zijn nog authentieke elementen van vóór 1948 overgebleven. Naast de in 1948 gemoderniseerde schouw is nog een restant van een bedstede zichtbaar (kader op linker foto, detail midden en rechts)

35 In de woonkamer in de keukenwand is nog een inbouwkast uit 1948 zichtbaar. Volgens plattegrond bij nr 48 heeft hier iets groters gezeten dat in de keuken stak. De opening is bewaard gebleven.

36 Van de oude schouw zijn in het voorhuis ook bouwhistorische restanten zichtbaar. Hiernaast contouren in het plafond

- 37 *Op de verdieping zijn ook sporen van de oude schouw zichtbaar, hier links een gedeelte van een ingekorte vloerbalk waar de schouwboezem is geweest op de verdieping. Rechts bij wijze van vloerplint/wanddrager; restant boezembalk.*

- 38 *In de stal is nog een waterzolder bewaard gebleven. Ook de oorspronkelijke hellingbaan hiervan (zie foto) is nog aanwezig in het pand.*

- 39 *Hier in de muur in de kaders oude balklagen van onderslagen van de waterkelder. Aan de stroomlaag in de muur is te zien dat dit muurtje naderhand is gebouwd om de balklaag erboven te versterken.*

Bij de pijl is de oplegging van het verlengde van de hellingbaan zichtbaar; een zware balk gesteund op klossen. Hier overheen en over een tussenmuur iets verder werd de hellingbaan gelegd en gedragen wanneer het vee veilig op zolder moest.

40 *Op zolder is de huidige opdeling van het gebouw met huisnummer 8 naderhand nog ingeboet met lijmblokken.*

41 *Op zolder is nog een – vermoedelijk vroeg-20^e eeuwse voerdispenser aanwezig.*

⁴² Nabij de nok is ook in een zeer late fase nog een hooitransportband aangebracht. Hiervoor zijn delen van de spantenconstructie doorgezaagd. Dit zal aangebracht zijn toen het dak (dakbedekking, rietlaten en sporen) ook grondig vernieuwd werd. In dezelfde fase zullen de daklichten aangebracht zijn. Deze vernieuwingen zijn cultuurhistorisch indif-ferent.

5.4 Bijgebouwen

Oude schuur

De oude schuur is historisch gebruikt als wagenschuur. Voor het stallen van wagens werden wagenschuren ook gebruikt om ander gereedschap zoals ploegen en eggen in op te slaan. Ze zijn te herkennen aan de grote, brede inrijdeuren. In Zuid-Holland zijn wagenschuren over het algemeen losse bijgebouwen.²⁶ In alle gevallen is de wagenschuur op een plaats gelegen waar men gemakkelijk met de wagen de schuur in kan rijden. De meeste losse schuren zijn éénbeukig en bedekt met pannen, zo ook deze schuur. Ze zijn rechthoekig van plattegrond en hebben een zadeldak.

Uit kadasteronderzoek blijkt dat alleen de oude schuur uit een van de hoog gewaardeerde fases stamt. Al in 1880 is op de plaats van de huidige schuur een schuur gebouwd. Deze schuur was iets anders, rechthoekiger, van vorm dan de huidige schuur. In 1923 wordt de schuur aan achterzijde uitgebouwd. Het is goed mogelijk dat in deze fase deze schuur werd voorzien van de voormalige deeldeuren van het hoofdgebouw; die opvallend oud zijn en dezelfde maatvoering hebben als de voormalige deeldeuren.

De houten gevelwanden zijn gepotdekseld, met uitzondering van de kopgevel (rabatdelen). Twee in de kopgevel aanwezige openingen in het rabatwerk duiden op secundair gebruik voor pluimvee of duiven.

²⁶ Agriwiki.nl/wagenschuur, geraadpleegd op 31-05-2021.

- 43 *De wagenschuur is naast het rijpad gesitueerd en bestaat uit een combinatie van hout potdekselwerk en steen. Tegen de schuur aan is een laat 20ste eeuw's tuinhuisje gezet.*

- 44 *De deuren in de wagenschuur hebben exact dezelfde afmetingen als de uitsparing die in de zijgevel voor de deeldeuren is gereserveerd. Deze deuren zullen waarschijnlijk in een eerder stadium in de boerderij hebben gezeten en later naar de wagenschuur zijn verplaatst.*

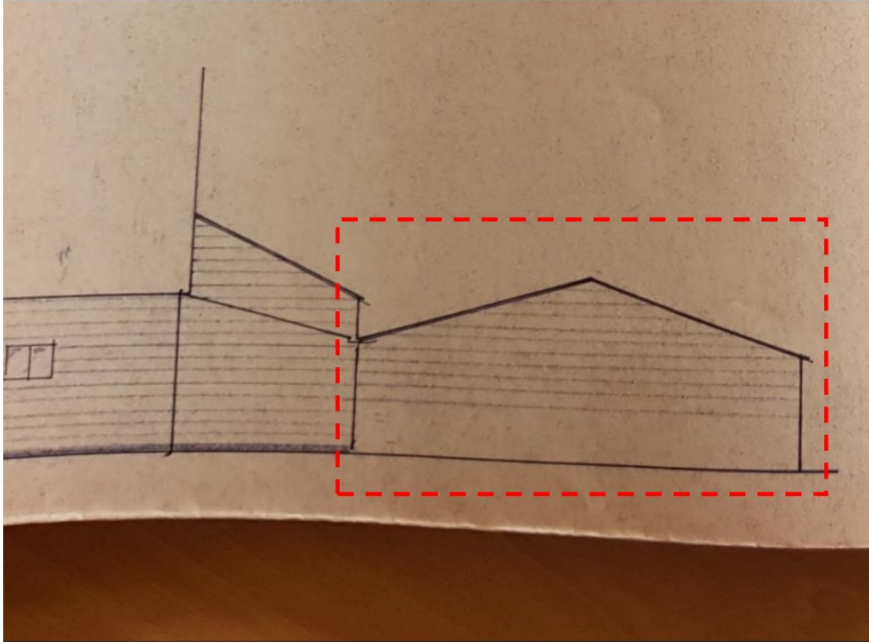
Rechts naast het zolderluik zijn nog twee gaten in het rabatwerk zichtbaar die hebben gediend voor kippen of voor duiven.

Schuur linkerachterzijde

De schuur is waarschijnlijk rond 1978 hierheen verplaatst. Voor deze tijd heeft dezelfde schuur waarschijnlijk als varkensschuur gediend op de plaats van de huidige nieuwe melkveeestal, maar ook daar komt de stal in de oude kadasterkaarten tot 1924 niet voor. De schuur is een houtskelet van belgische vakwerkspanten met muurstijlen. Ook in de stal zijn nog veel hergebruikte elementen zichtbaar.

Op de huidige plaats, nu als wagenloods, is de schuur linksachter is tot 1976 nog niet op de kadasterkaarten zichtbaar. In 1978, wanneer de varkensschuur op oude plaats verwijderd wordt, is op de huidige plaats nog een kavelsloot op tekening. Pas in 1984 verschijnt de wagenloods op een ruilverkavelingstekening op de huidige plaats. In 1987 wordt hiervoor een gierkelder gebouwd en het jaar daarop, 1988 wordt de huidige overkapping gerealiseerd.

- 45 *De in 1978 gesloopte varkensschuur die toen plaats moest maken voor de huidige nieuwe melkveestal. Waarschijnlijk is deze varkensschuur toen verplaatst als huidige schuur linksachter. Ook op z'n oorspronkelijke plaats is de stal waarschijnlijk niet ouder dan 1948.*

- 46 *Ook de vensters aan de kopgevel zijn duidelijk hergebruikt. Mogelijk afkomstig van het hoofdgebouw.*

47 *Belgisch vakwerkspant ter plaatse van het interieur*

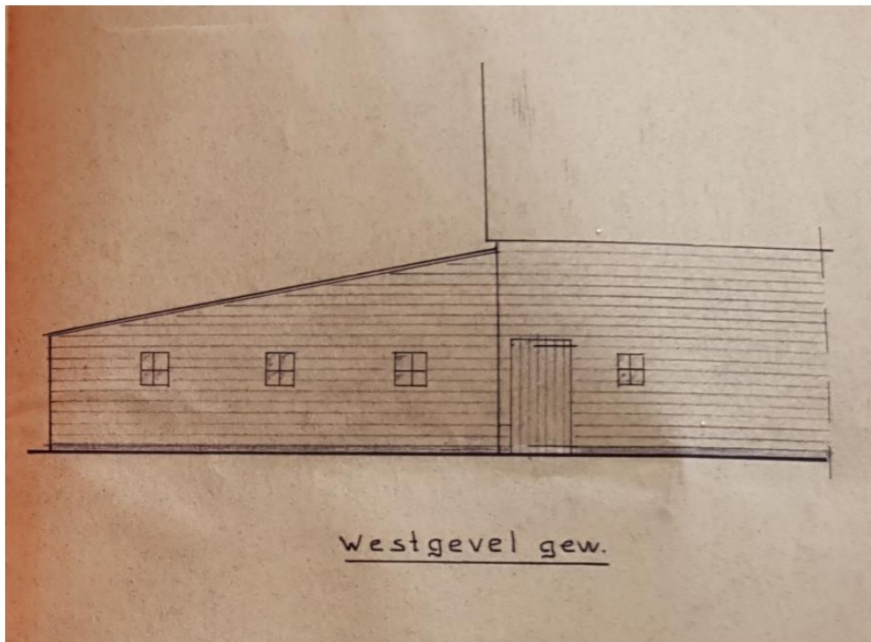

48 *Het in 1987 gemaakte afdak aan voorzijde op de gierkelder.*

Nieuwe melkveestal

In 1978 wordt de huidige nieuwe melkveestal als aanbouw achter het hoofdgebouw geplaatst, ten koste van een tot dan toe bestaande varkensschuur. Het betreft een constructie op palen met kalkzandsteen achtergevel en dito voetingen langs de zijgevels die verder gepotdekseld zijn. De constructie heeft een eenvoudig lessenaarsdak.

49 *Detail van zelfde bouwtekening als bij nr 45, in bezit van de eigenaar. De huidige achterbouw is hiermee eenvoudig in 1978 te dateren*

50 *Impressie*

51

impressie.

Verder zijn op het erf nog diverse moderne landschapselementen zichtbaar waarvan alleen de voedersilo (positief) gewaardeerd is.

52

*Achter op het erf is een betonnen
voedersilo te vinden.*

53

Tussen beide wagenschuren is een zeecontainer geplaatst.

54

De sloot tussen Gijbelandsedijk 7 en perceel 726, ten westen van de boerderij, wordt door een houten bruggetje overbrugd. Op perceel 726 is een kippenhuur gebouwd.

Het erf

Het erf bevat nog veel waardevolle elementen.

- 55 *Leilinden tegen de voorgevel van de boerderij, die op het zuiden is georiënteerd, beschermen de boerderij tegen hitte.*

- 56 *Ten westen van het rijpad staat een platan. Deze is opgenomen in het register van monumentale bomen. De kort geknipte haag is eveneens traditioneel in deze streek.*

- 57 *Achter de boerderij is een klein schiereilandje, beplant met (knot)wilgen en essen. Vermoedelijk was hier in het verleden een hennepakker. De hennepplanten hadden drassige grond nodig. De knotbomen beschermden de lange, smalle stelen van de planten tegen doorknikken.*

- 58 *Hovelingen geven toegang tot een door sloten omgeven weiland. Traditioneel bestonden zij uit een houten hek, geflankeerd door bomen. De meeste hovelingen zijn tijdens de ruilverkaveling verdwenen. Deze is nog wel goed herkenbaar.²⁷*

²⁷ Bosch en Slabbers tuin- en landschapsarchitecten, Landschapsplan Alblasserwaard / Vijfheerenlanden ('s-Gravenhage: Bosch en Slabbers tuin- en landschapsarchitecten, 1998), 33.

6 WAARDESTELLING

In dit hoofdstuk worden de cultuurhistorische waarden van de Gijbelandsedijk 7 te Brandwijk weergegeven. De verschillende onderdelen van het pand (bouwmassa, draagconstructie, kapconstructie, exterieur, interieur) worden onderling vergeleken en gewaardeerd. De waardenstelling kan gebruikt worden als toetsingskader voor de beoordeling van de veranderingen aan het gebouw.

6.1 Uitleg waardenstelling

Cultuurhistorische waardering

Historische waarden

De boerderij Gijbelandsedijk 7 is van belang als herinnering aan het agrarische verleden van de streek, de historische relatie met het water en de aanpassingen aan het gebouw als antwoord op aangepaste productie in het agrarisch gebied.

Landschappelijke waarden en ensemblewaarde

Landschappelijke waarden en ensemblewaarde

Op het erf zijn enkele bijzondere, originele landschapselementen aanwezig. Allereerst springt de grote plataan in de voortuin in het oog, deze is opgenomen in het register van monumentale bomen. Ook van belang zijn de leilinden voor de voorgevel, de hoveling over de sloot ten westen van de boerderij en het restant van de hennepakker. Alle voorgenoemde elementen hebben een hoge monument / cultuurhistorische waarde omdat dit allen originele erfonderdelen zijn die van oorsprong in de Alblasserwaard voorkomen.

Van positieve waarde zijn de betonnen silo's omdat zij de agrarische ontwikkeling in de 20ste eeuw illustreren. De voortuin, bestaande uit korte heggen en bloeiende planten omringd door grind, is typerend voor de boerentuinen zoals die vanouds in de Alblasserwaard voorkwamen. Helaas wordt deze voortuin doorkruist door een hek, wat afbreuk doet aan de gaafheid en de symmetrie. Om deze redenen heeft ook deze tuin een positieve cultuurhistorische waarde.

Ook zijn er erfelementen die niet van cultuurhistorische waarde zijn. Dit zijn de mestplaat (nagenoeg iedere boerderij heeft een soortgelijke mestplaat op het erf) en het bruggetje (gemaakt van planken en een betontegel) dat toegang geeft tot de kippenschuur op het perceel westelijk van de boerderij. Ook zijn de zeecontainer en het tuinhuisje dat tegen de oude schuur aan is gebouwd vanuit cultuurhistorie niet van belang.

Architectuurhistorische waarden

Hoewel de boerderij nu een typische Alblasserwaardse T-huisboerderij met zijlangsdeel is, toont het sporen van de ontwikkeling van het gebouw van standaard hallenhuishoerderij, via krukhuisboerderij naar dit T-huisboerderij. Het voorhuis bevat ook interessante architectuurhistorische elementen, waarvan de ronde ramen in de kopgevel en de contrasterende rollagen het meest in het oog springen.

Bouwhistorische waarden

Bouwhistorisch is van hoge waarde de incorporatie van de oude hooischuur in het huidige hoofdgebouw.

Waarden vanuit de gebruikshistorie

Tekst

Interne waardestelling

In het algemeen geldt dat de drie bouwfases uit de 19^e eeuw en de bouwphase van 1914 en 1923 zijn gewaardeerd met een hoge monumentwaarde. Deze bouwfases vormen de kern van het huidige gebouw en tonen de typerende kenmerken en ontwikkelingsfasen van het object als Alblasserwaardse boerderij van eenvoudig hallenhuis, via krukhuis naar de T-huisboerderij die het geworden is. Daar hoort ook de waterzolder met gedeelte oorspronkelijke hellingbaan bij.

Bouwmassa en exterieur

De bouwmassa van het hoofdgebouw heeft een hoge monumentwaarde. De kenmerkende hoofdvorm is gaaf gebleven sinds 1914 en is een goed voorbeeld voor een Alblasserwaardse boerderij met een zijlangsdeel.

De gemetselde gevels van de boerderij dateren in verschillende fasen uit de 19^e eeuw, zijn weinig verstoord en hebben een hoge monumentwaarde. De hierin aanwezige muurankers zijn eveneens uit de bouwtijd en hebben ook een hoge monumentwaarde. De gepotdekselde gevels dateren deels uit de 19^e eeuw en deels uit de 20^e eeuw en zijn eveneens weinig verstoord; tonen nog veel bouwsporen en hebben een hoge monumentwaarde als bouwmassa met aanwezige bouwsporen.

Na 1923 vervangen of nieuw aangebracht raamhout, vensters of deuren hebben een indifferente monumentwaarde.

Het dak van het voorhuis is nog authentiek in constructiewijze en van hoge waarde. De boerderij is in opzet nog geheel met riet gedekt, maar niet op oorspronkelijke wijze. Riet, rietlatten en sporen zijn ten minste medio 20^e eeuw vervangen en hebben indifferente monumentwaarde. Kapconstructie inclusief gordingen zijn uit eerdere bouwfases en hebben hoge monumentwaarde. In het dak van het bedrijfsgedeelte zijn nog 5 daklichten aangebracht; deze zijn van indifferente monumentwaarde. Aan de linkergevel is een dakopbouw geplaatst. Hooiluik, afdak en betimmering zijn van indifferente waarde, onderconstructie is nog op de oorspronkelijke plaats en wordt hiermee hoog gewaardeerd. Voor een groot deel is de boerderij naderhand deels gedekt met onduline golfplaten, deze zijn van indifferente waarde.

Constructie, interieur en afwerking

Het voorhuis is opgebouwd uit dragende muren met enkelvoudige geprofileerde balklagen. Deze constructie is van hoge waarde. De draagconstructie van het langsgebouw in de vorm van een ankerbalkgebint is met een hoge monumentwaarde gewaardeerd. De gebinten zijn grotendeels gaaf uit de verschillende bouwfases overgebleven en de verschillende ontwikkelfases zijn zeer goed hieraan afleesbaar. Ook hoog gewaardeerd is de oude hooisluur die aan de achterzijde van dit langsgebouw onderdeel van de draagconstructie geworden. Een zeer bijzonder bouwhistorisch gegeven.

Van de balklagen in het bedrijfsgedeelte is niet alleen het materiaal, maar ook de verticale positie (hoogte waterzolder) en de balkrichting van hoge waarde. Hieraan zijn verschillende fases, functies en indeling goed afleesbaar. Hoewel de balklaag in het rijgebint in de over het algemeen hoog gewaardeerde bouwfase 1923 is aangebracht, is deze positief gewaardeerd omdat de balklaag relatief laat is aangebracht en het voormalig hoge rijgebint minder herkenbaar maakt.

Speciale aandacht verdient de aanwezigheid van een waterzolder.

Het gebouw kent enkele waardevolle interieuronderdelen uit vroege bouwfases die bewaard zijn gebleven. In het voorhuis zijn dit op de begane grond een voormalige bedstede naast de later gemoderniseerde schouw en een inbouwkast tussen woonkamer en keuken. Op de verdieping zijn sporen van een grote schouw zichtbaar aan de hand van een oude boezembalk en een onderbroken zolderverdiepingsbalk.

Ter plaatse van het bedrijfsgedeelte is nog een waterzolder overgebleven samen met restanten van de oude hellingbaan hier naartoe. Deze is eveneens hoog gewaardeerd. Op de zolder van het bedrijfsgedeelte is een voedingsdispenser bewaard gebleven. Vanuit z'n oorspronkelijke agrarische functie en leeftijd is deze positief gewaardeerd. De nog aanwezige transportband van hooi is indifferent gewaardeerd wegens de niet-regionale en niet-traditionele aard ervan.

Bijgebouwen

Drie bijgebouwen op het erf hebben nog speciale aandacht gekregen bij dit bouwhistorische onderzoek. Dit zijn de 'oude schuur', de 'schuur linkerachterzijde' en de 'nieuwe melkveestal'.

De oude schuur betreft een oude wagenloods. De schuur is rond 1922-1923 aan achterzijde uitgebouwd. Het houtskelet van de schuur, het potdekselwerk rondom, het metselwerk en de kozijnen hebben hoge waarde. De aanbouw aan voorzijde is indifferent gewaardeerd.

De schuur aan linkerachterzijde is in fasen vanaf 1978 daar gebouwd en is grotendeels van elders op het erf hergebruikt. De oorspronkelijke bouwdatum op de oude plaats (achter het woonhuis) zal ergens medio 20^e eeuw geweest zijn. Ondanks de aanwezigheid van de hergebruikte elementen is het gebouw, zeker op de huidige

plaats, niet als onderdeel te zien van de historische kern van het boerenerf. Het gehele gebouw is als indifferent gewaardeerd.

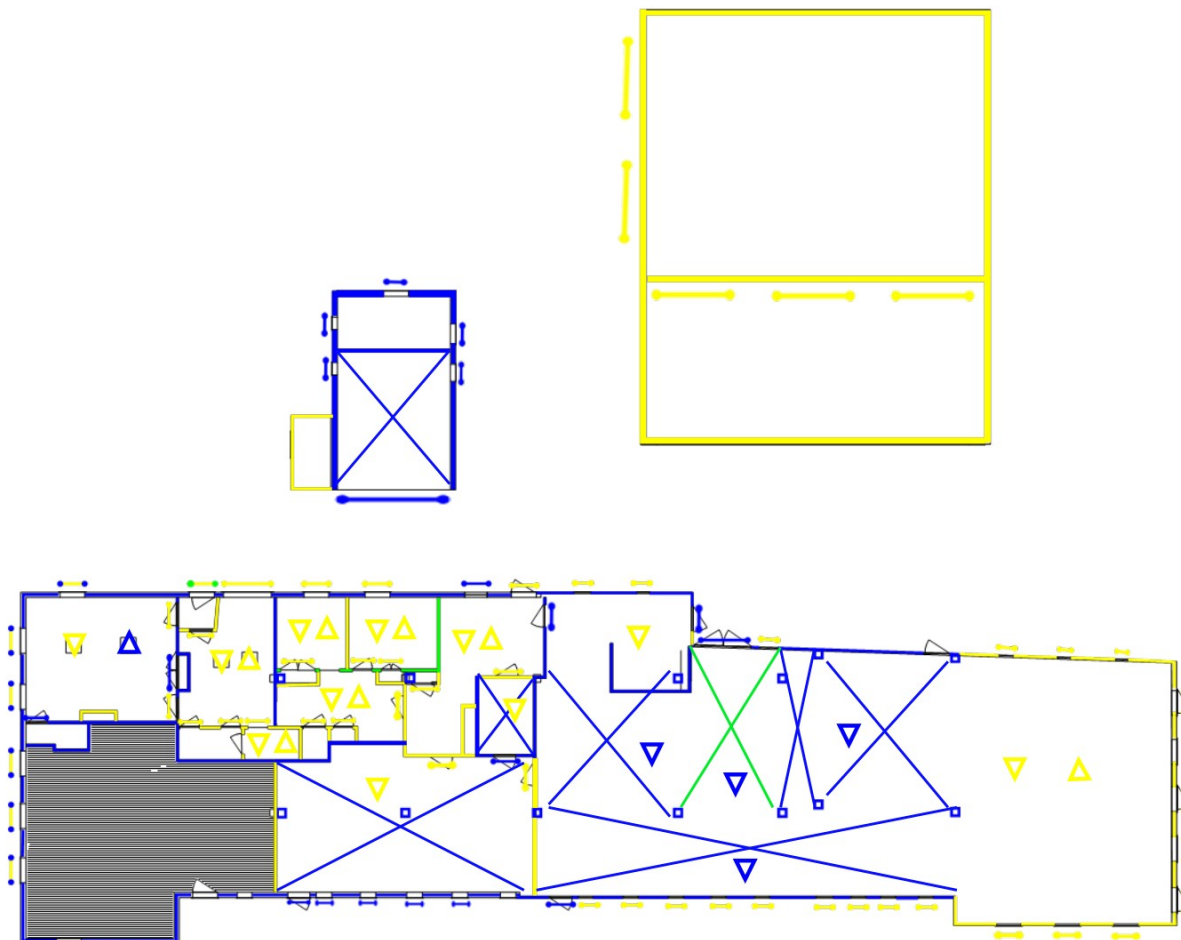
De nieuwe melkveestal is in 1978 gebouwd. Deze fase wordt als niet essentieel beschouwd in de ontwikkelingsgeschiedenis van de boerderij.

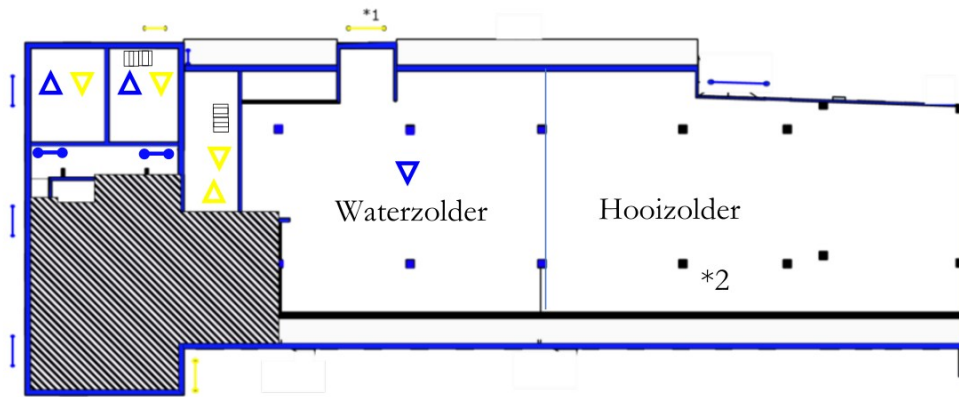
6.2 Waardestelling weergegeven in plattegronden

Hieronder is aangegeven hoe de onderdelen van het pand worden gewaardeerd. Bij de waardering is rekening gehouden met de ouderdom, de bouwhistorische waarde en de herkenbaarheid van de ontwikkeling van het gebouw en de bouwgeschiedenis. De technische staat is niet van invloed op de bouwhistorische waarde. De waardering wordt uitgedrukt in drie categorieën:

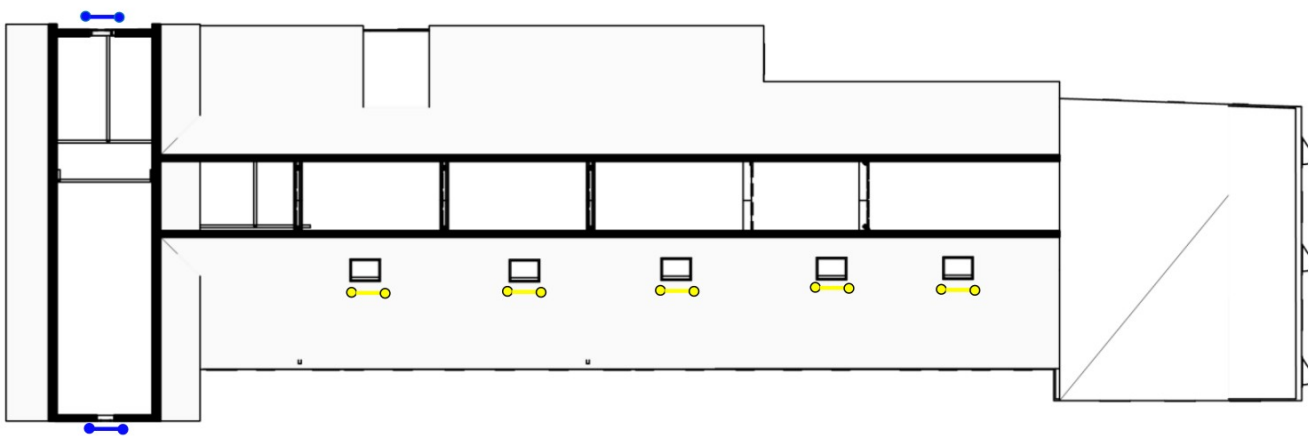
- Categorie 1; Hoge monumentwaarden, deze zijn van cruciaal belang voor de structuur en/ of de betekenis van het object of gebied.
- Categorie 2; Positieve monumentwaarden, deze zijn van belang voor de structuur en/ of de betekenis van het object of gebied.
- Categorie 3; Indifferente monumentwaarden, deze zijn van relatief weinig belang voor de structuur en/ of de betekenis van het object of gebied.
- Waardering balklagen/ zoldering/ kap
Deze waardering wordt in de tekening aangegeven door een kruis in de betreffende ruimte te plaatsen. De kleur komt overeen met de hierboven genoemde categorieën.
- Waardering plafonds. De kleur komt overeen met de hierboven genoemde categorieën.
- Waardering vloeren. De kleur komt overeen met de hierboven genoemde categorieën.
- Waardering van interieurelementen, met nummer. In de ruimte die zo is aangeduid bevinden zich waardevolle interieurelementen. De kleur komt overeen met de hierboven genoemde categorieën.

Waardestellingsplattegrond begane grond. De voorgevel is links. De tekening kan niet los worden gezien van de tekst. Tekening: Bureau Helsdingen.

Waardestellingsplattegrond eerste verdieping. De voorgevel is links. De tekening kan niet los worden gezien van de tekst. Tekening: Bureau Helsdingen. *1 Dakopbouw hoge waarde, dakopbouwbeekleding en luiken; indifferent. *2 voedingsdispenser positief; transportband indifferent.

Waardestellingsplattegrond eerste verdieping. De voorgevel is links. De tekening kan niet los worden gezien van de tekst. Tekening: Bureau Helsdingen.

Waardestellingsplattegrond erf. De voorgevel is onder. De tekening kan niet los worden gezien van de tekst. Ter illustratie zijn de opstallen ook conform hun waardering ingekleurd. Tekening: Bureau Helsdingen op onderlegger

7 SAMENVATTING EN AANBEVELINGEN

Samenvatting bouwgeschiedenis

Uit bouwhistorisch onderzoek is gebleken dat de boerderij een kern heeft die er voor 1832 al aanwezig was. De boerderij is uitgegroeid van eenvoudig hallenhuis met hooischuur aan achterzijde, via een krukhuis naar een T-huisboerderij. Van al deze fasen zijn bouwsporen uit het verleden afleesbaar. De hooischuur aan achterzijde is bij uitbreidingen van het hoofdgebouw in de huidige constructie opgeslokt en behoorlijk gaaf behouden. Ook is in de boerderij een waterzolder met opgang behouden.

Naast de boerderij is een oude wagenschuur aanwezig die al heel vroeg op de tekeningen voorkomt. Overige huidige opstallen op het erf zijn naoorlogs en vertonen geen kenmerken van een traditionele Alblasserwaardse boerderij.

Samenvatting waardering

Gijbelandsdijk 7 is van groot historisch belang vanwege de bouwhistorische gelaagdheid. In het pand zijn de drie typische Alblasserwaardse boerderijvormen bewaard gebleven waarin het gebouw in haar verschillende fasen heeft ontwikkeld. Rond de jaren 1948 en 1978 zijn nog ingrijpende fasen geweest waarbij veel traditionele elementen aan het interieur van het voorhuis zijn verdwenen en het huis is opgedeeld. Ook zijn er in deze fase een schuur aan linkerachterzijde gebouwd en een nieuwe melkveestal aangebouwd die indifferente bouwhistorische waarden bevatten.

Aanbevelingen voor nader onderzoek

- De hooischuur bevat sporen die een zeer hoge ouderdom doen vermoeden, en is een opvallend element in de streek. Dendrochronologisch onderzoek zou meer kennis over de aanwezigheid van hooischuren in deze streek kunnen opleveren.

8 BRONNEN

Literatuur

- BOSCH en Slabbers tuin- en landschapsarchitecten, *Landschapsplan Alblasserwaard / Vijfheerenlanden* ('s-Gravenhage: Bosch en Slabbers tuin- en landschaparchitecten, 1998).
- FOCKEMA ANREAE, mr. S.J., prof. dr. E. H. ter Kuile en R.C. Hekker, *Duizend jaar bouwen in Nederland; Deel II De bouwkunst na de middeleeuwen* (Amsterdam: Allert de Lange, 1957).
- GRONINGEN, Catharina L. van, 'De Alblasserwaard' (Zwolle; Waanders, 1992).
- RATSMA, P., C.S.T.J. Huijts, F.W. van Ooststroom en Th.A.J. Schiere, *Boerderijen in Zuid-Holland; Aquarellen van J. Verbeul Dzn* (Zutphen: Terra, 1989).
- REES, Harm Jan van e.a., *Eenheid en scheiding: Historische schetsen van Molenaarsgraaf en Brandwijk* (Molenaarsgraaf: Stichting Publikaties Binnenwaard, 1994).
- VERHAGEN, P, *De Stem van het water; Schuilplaatsen tegen de vloed in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden* (Molenaarsgraaf: Historische Vereniging Binnenwaard, 1987).
- WENNEKES, drs. N., *Inventarisatie waardevolle objecten; Gemeente Graafstroom. Deel 1: Selectie* (Rotterdam, 2006).

Websites

- geschiedenisvanzuidholland.nl
- kadastralekaart.com
- molenlanden.nl
- pzh.b3p.nl/viewer/app/Cultuur_historische_atlas
- www.plaatsengids.nl
- www.rce.webgispublisher.nl
- www.ruimtelijkeplannen.nl
- www.topotijdreis.nl

Afbeeldingen en tekeningen zonder bronvermelding zijn afkomstig van Bureau Helsdingen.